

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

DECAMERON'DA İNSAN, KADER VE ZEKA

Yüksek Lisans Tezi

Oğuz KORAN

ANKARA – 2016

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

DECAMERON'DA İNSAN, KADER VE ZEKA

Yüksek Lisans Tezi

Oğuz KORAN

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. İLHAN KARASUBAŞI

ANKARA-2016

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

DECAMERON'DA İNSAN, KADER VE ZEKA

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı:

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tez Sınav Tarihi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../...../ 201...)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

.....

İmzası

.....

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
1. GİRİŞ.....	iii
2. GIOVANNI BOCCACCIO’NUN YAŞAMI	1
3. YAPITLARI	9
4. DECAMERON	16
4.1. DECAMERON’DA ÖNSÖZ	20
4.2. ÇERÇEVE.....	24
4.3. DECAMERON’DA DİN	35
4.4. DECAMERON’DA ŞANS, KADER VE İNSAN	47
4.5. DECAMERON’DA AŞK, AKIL VE İNSAN	61
4.6. DECAMERON’DA ÖLÜM.....	85
5. SONUÇ.....	96
ÖZET.....	98
ABSTRACT.....	100
KAYNAKÇA.....	102

ÖNSÖZ

Bu araştırma Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümüne bağlı olarak hazırlanmış bir yüksek lisans tezidir. Bu tezin konusu “Decameron'da İnsan, Kader ve Zeka”dır.

Bu tez çalışmasının gerçekleşmesinde emeği geçen ve yardımlarını benden esirgemeyen hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bana gerekli araştırmalarım için yardımcı olan Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nevin Özkan'a ve diğer hocalarıma da sonsuz yardım ve desteklerinden ötürü teşekkür etmek istiyorum.

Özel bir teşekkürüm ise Tez Danışmanım, değerli hocam Yrd.Doç.Dr. İlhan KARASUBAŞI'nadır. Değerli hocamın desteği, yardımı, yönlendirmesi ve emeği olmadan bu çalışmamı gerçekleştirmem mümkün olmazdı. Değerli hocamın sonsuz bilgileri ve yardımları olmaksızın söz konusu tez çalışmasını bitiremezdim.

1. GİRİŞ

“Decameron'da İnsan, Kader ve Zeka” adlı tez çalışmasının amacı, Hümanizm akımının en etkili isimlerinden biri olan Giovanni Boccaccio'nun, yaşadığı dönem İtalya'sı da göz önünde bulundurularak, düşüncelerine ilişkin aydınlatıcı bilgiler vermektir.

Tez çalışmasında, insana verdiği değeri ortaya koyan düzyazı ustası Boccaccio'nun Decameron adlı yapıtında, hikaye içinde hikaye fikri incelenmiştir. İnsanların ruhani yönden dine bağlı oldukları bir dönemde yazarın göz ardı edemeyeceği dindeki yozluğu, *İnsan-Din* ilişkisi bölümünde ortaya konulmuştur. *Şans, Kader, Aşk, Akıl* gibi kavramların Decameron'daki İnsan olgusu ile ayrılmaz bütünlüğü alt başlıklarda incelenmiştir.

Giovanni Boccaccio'nun, kitabını kaleme almasının üzerinden yedi yüz yıl geçmiş olmasına rağmen, insanı temel alan düşünce yapısı sayesinde, insan tasvirlerini ve insan-doğa uyumunu yapıtına aktarmış, aşk, şans ve kader kavramlarının, insan varlığı üzerindeki etkilerini vurgulamıştır. Boccaccio'nun insanının, günümüz anlamında ilk modern insan olması, yapıtındaki hikayelerde incelenmiştir.

2. GIOVANNI BOCCACCIO'NUN YAŞAMI

Hümanizm ve Rönesans kültürünün öncülerinden biri sayılan Giovanni Boccaccio'nun doğum yeri ve doğum tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. Bazı araştırmacılar, Boccaccio'nun, babası Boccacciono di Chellino'nun çalıştığı Bardi Bankası için 1310 yıllarında Paris'te bulunduğu dönemlerde, Parisli bir kadından doğduğunu öne sürerken, bazı araştırmacılar ise *De Montibus*'daki otobiyografik mektuplara dayanarak Toscana'lı fakir bir kadından 1313 yılında Floransa'da ya da Certaldo'da gayrimeşru bir çocuk olarak dünyaya geldiğini düşünürler. Ayrıca mezar taşında *Patria Certaldum* (doğum yeri Certaldum) yazar.

Haec sub mole iacent cineres ac ossa Iohannis,

mens sedet ante Deum meritis ornata laborum

mortalis vite; genitor Boccaccius illi,

patria Certaldum, studium fuit alma poesis.

Bu taşın altında Giovanni'nin kemikleri ve külleri yatar,

ölümlü hayatın sıkıntıları içinde kazandığı saygılıktan

rahatlamış olan ruh Tanrının huzurunda yer alır,

Babası Boccaccio, doğum yeri Certaldo, tutkusu şiir aşkı¹

¹ Lucia Battaglia Ricci, *Boccaccio*, Salerno Editrice, Roma, 2008, s. 40.

Son yıllarını da geçirdiği Certaldo hakkında *Decameron*'da altıncı günün onuncu öyküsünde yazar şu cümlelere yer verir:

Belki bilirsiniz, Certaldo bizim buralarda, Valdelsa'ya bağlı bir yerdir.

Küçüktür ama, bir zamanlar soylu, varlıklı kişileri barındırmıştır.²

Çocukluğu Floransa'da geçen Boccaccio, bu yıllarda Giovanni Mazzuoli da Strada'dan eğitim alır. Dante'nin büyük hayranı olan Mazzuoli'den eğitim alan Boccaccio'nun Dante'den etkilenmesi kaçınılmazdır.

Boccaccio şiire ve edebiyata olan sevgisini ve yeteneğini *Genealogie Deorum Gentilium* (Pagan tanrıların soyağacı) kitabında babasının Boccaccio'ya önce kilise hukukçusu daha sonra da tüccar olması için yaptığı baskıdan söz eder, fakat bu istekler Boccaccio'yu edebiyat tutkusundan vazgeçiremez. Daha altı yaşında edebiyattan bihaberken güçlü bir şiir yazma isteği duyar. Şiire olan merakı daha sonraki yıllarda da devam eder. Babası şiir yazma konusunda hiç destek olmadığı için, ne bir tüccar, ne bir kilise hukukçusu, ne de iyi bir şair olamadığını belirtir.

1327-1328 yıllarında Giovanni bankacılık ve ticaret öğrenimi için Napoli'ye gönderilir. Uzun süre çıraklık döneminden geçtikten sonra Bardi Bankası'nın³

² Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 553.

işbirliği içinde olduğu Angoini⁴ ailesinin sarayına gider. 1328 yılında Kral Roberto d'Angiò, Boccaccio'ya “*consigliere e ciambellano*”⁵ ünvanını verir. Boccaccio bu sarayda Dante Alighieri'nin en önemli yapıtı *Commedia*'nın ünlü yorumcusu Bolognalı Graziolo de' Bambaglioli'yi⁶ tanıma fırsatını yakalar. Angioina sarayının önemi Boccaccio için şu cümlelerle açıklanabilir:

Angioina sarayı, kütüphanesi ve entelektüellerinin ötesinde, gösterişli dünyevi yaşamı, ritüelleri ve toplantıları ve bunlara gerçekleştiren sarayda yaşayan kişiler, Boccaccio'nun formasyonunda esastır. Tüccar babasının zenginliği ve bağlantıları sayesinde saraya adını atan genç burjuva, tamamen bundan büyülenecek ve tüm hayatı boyunca hayal dünyasını besleyecek olan bu büyüleyici dünyanın anısını Floransa'ya dönerken yanında götürecektir.⁷

Boccaccio duygusal ve kültürel açıdan olağanüstü yıllarını, 1327-1340 yılları arasında Napoli'de geçirir. Ticaretle ilgilenmesi, sosyal yapıyı tanımada oldukça etkili olur. Günlük yaşamda tüccarlarla, denizcilerle, gezginlerle, yerel halkla, soylu insanlarla irtibat içinde olması, sadece Napoli halkını değil, aynı zamanda Akdenizin çeşitli ülkelerinden gelen insanları da tanımmasını sağlar. Bu durum *Decameron*'da karakter analizleri için de etkili olacaktır.⁸

³ Floransa'lı tüccar ve bankacı bir aile.

⁴ Napoli'de ünlü bir hanedanlık.

⁵ Danışman ve hazineden sorumlu kişi.

⁶ İtalyan yazar. Bologna, 1291-1342.

⁷ G. Alfano'dan aktaran *Giovanni Boccaccio, Elisa Curti, Elisabetta Menetti*, Le Monnier, 2013, s. 9.

⁸ V.BRANCA, *Vita e opera di G.Boccaccio*, in G.Boccaccio, *Decameron*, a cura di V.BRANCA, Torino, Einaudi, 1980, s. XLII.

Napoli’de aldığı formasyon ve yaşadığı günler Boccaccio için hayatının unutulmaz bir parçasıdır. Belki de yazar için yeryüzündeki cennettir. *Decameron*’da üçüncü günün altıncı hikayesinde, kendi yaşamında önemli bir yer tutan Napoli şehri için şu cümleyi kurar:

Napoli çok eski bir kent olmasının yanı sıra, İtalya’nın belki de eğlenceye en düşkün kentidir.⁹

Sarayda yaşadığı dönemlerde edebiyatçılarla da yoğun bir ilişkisi başlar. *Studium*’da hukuk profesörü Dante ile Petrarca’nın arkadaşı olan şair Cino da Pistoia’nın¹⁰ genç Boccaccio ile tartışmaları yazarın edebi hayatını derinden etkiler. Ayrıca Calabria’lı keşiş Barlaam¹¹ ile tanışmış olması, Boccaccio’nun Bizans ve Yunan edebiyatını tanımasını sağlar. Böylece iki kültür arasında kültürel köprüyü kolaylıkla kurabilmiştir.

Boccaccio sanatın her türünü över, yüceltir. Bu bağlamda resim sanatını ve ressamı unutmaz. O dönemde bazı ressamın yapıtlarından da ilham almıştır. Resim sanatına karşı hissettiği bu inceliği *Genealogie* ve *Decameron*’un sonuç bölümünde şu cümlelerle aktarır:

⁹ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 276.

¹⁰ 1270-1336 yıllarında yaşamış şair ve hukuk adamı.

¹¹ 1290-1348 yılları arasında yaşamış Bizanslı matematikçi, filozof, Hristiyan din adamı, teolog.

... Ressamın fırçasına tanınan bu özgürlük, benim kalemime de tanınmalı. Ressam hiçbir kınamayla karşılaşmadan, en azından geçerli bir kınamayla karşılaşmadan, kılıç ya da mızrakla yılanı öldüren ermiş Michele'nin, canavarı istediği yerden vuran ermiş Giorgio'nun resimlerini yapabildiği gibi, Adem'i erkek, Havva'yı da kadın olarak çizebiliyor. ...¹²

Ayrıca resme olan ilgisine bir kanıt olarak, *Decameron*'da ünlü ressam Giotto'yu övdüğü altıncı günün beşinci hikayesi de akıllara gelir. Bu hikayede Boccaccio, ünlü ressama hayranlığını belirtir, zekasını över. Floransa için çok önemli bir insan olduğunu belirtir ve beğenisini şu cümlelerle dile getirir:

Giotto adındaki ikinci kişiye gelince, öyle güçlü bir yeteneğe sahipti ki, her şeyi doğuran, yıldızları hareket ettiren doğayı kalemiyle, fırçasıyla olduğu gibi resme dökebilirdi. Yaptığı resimler tıpatıp aslına benzer, insan gözü çoğu kez yanılp, resmi gerçeğe karıştırırdı. Giotto, aydın kişilerin desteğini önemsemeyip bilgisiz kişilerin gözlerine hoş görünmek isteyenlerin hataları nedeniyle uzun yüzyıllar boyunca gömülü kalan bu sanatı yeniden gün ışığına çıkartmıştı. Bu nedenle Floransa'nın övünç kaynaklarından biri olmayı hak etmişti. Üstelik ünlendikçe alçakgönüllülüğü artmış, ustalığın doruğuna erişse de, kendisi için usta sanının kullanılmasına hep karşı çıkmıştı. Usta sanından kaçınması saygınlığını daha da arttırırken, kendisinden daha bilgisiz kişilerin, başka

¹² Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 932.

ressamların kıskançlığına yol açmıştı. Ne var ki, sanatının yüceliğine karşılık, yapısı görünüşü, messer Forese'den daha iyi değildi.¹³

Boccaccio'nun yapıtlarının vazgeçilmez parçası olan ve onu derinden etkileyen bir kadına, hızlı ve tutkulu geçen Napoli yıllarında aşık olur. *Filocolo*, *Comedia delle ninfe fiorentine*, *Amorosa visione* ve *Decameron*'da *Fiammetta* adını verdiği ayrıca *Elegia'nın* başkahramanı olan bu kadının ismi Maria d'Aquino'dur. Maria d'Aquino Kral Roberto'nun gayrimeşru kızıdır. Maria'ya daha sonra *Fiammetta* adını verir ve neredeyse bütün yapıtlarında bu ismi kullanır.

Bütün bu belirtilen noktalar doğrultusunda Giovanni Boccaccio'nun yapıtlarını başlıca üç ayrı döneme ayırmak yerinde olur: Napoli dönemi, Floransa dönemi ve olgunluk dönemi. Bu üç dönemin ilki olan Napoli döneminde yazar *Caccia di Diana*, *Filocolo*, *Filostrato* ve *Teseida* isimli yapıtlarını vermiştir.

Boccaccio, 1340 yılında Bardi bankasının kötü giden işleri yüzünden o görkemli saray hayatını terk edip, Floransa'ya dönmek zorunda kalır ve burada babasıyla birlikte yaşar. Bu dönemde *Commedia delle ninfe fiorentine*, *l'Amorosa visione*, *l'Elegia di Madonna Fiammetta*, *il Ninfale fiesolano* adlı yapıtlarını kaleme alır. Baba ocağına dönüşü Boccaccio için finansal ve politik açıdan zor yıllardır. Bir mektubunda yazdığı birkaç satır ile ne duygular yaşadığını anlamak güç olmaz:

¹³ A.g.y. s. 539.

İstemememe rağmen Floransa'da olmam hakkında hiçbir şey yazmıyorum
çünkü bu mürekkeple değil gözyaşlarıyla anlatılacak bir şey.¹⁴

1348 yılında Avrupa büyük bir veba salgınıyla yüzleşir. Ailesini de kaybedeceği bu veba salgınından oldukça etkilenen Boccaccio, 1348 yılında başlayıp 1351 yılında tamamlayacağı *Decameron* adlı yapıtını kaleme alacaktır. Decameron Boccaccio ve İtalyan edebiyatı için bir dönüm noktası olur.

Gençlik yıllarının ateşli Boccaccio'su yerini daha dingin ve daha çok düşünen bir Boccaccio'ya bırakır. *Decameron*'dan sonra Boccaccio daha çok filoloji çalışmalarına kendini verir. Bu dönemde *Bucolicum Carmen*, *Esposizioni Sopra la Commedia*, *Trattatello in Laude di Dante*, *Corbaccio* adlı yapıtlarını kaleme alır.

Petrarca ile kurduğu dostluk sayesinde şair, düştüğü zor durumlarda yanında her zaman bir destek bulmuştur. Suat Sinanoğlu'nun belirttiği gibi, 1362 ilkbaharında Floransa'ya, kendisini ziyarete, Gioacchino Giani isminde bir keşiş gelmiştir. Bu adam, bir süre önce ölen, Certosini tarikatına mensup Pietro Petroni adında, azizliği ile tanınmış Siena'lı bir keşiş adına bir takım ilahi ifşaatta bulunmuş, yakında öleceğini söylemiş, laik şiiri bırakıp dini ve ahlaki mevzularla uğraşmasını tavsiye etmiştir. Bu ziyaretten sonra Boccaccio'nun ilk tereddüt ve kararsızlıkları

¹⁴ Lucia Battaglia Ricci, *Boccaccio*, Salerno Editrice, Roma, 2008, s. 28.

büyük bir endişe ve sonsuz bir ölüm korkusu şeklini almıştır. Bütün yapıtlarını yakmasına Petrarca mani olmuştur. Fakat o andan itibaren Boccaccio yalnız ciddi mevzular ele almış, Dante'nin hatırasını yaşatmak için İtalyanca olarak kaleme aldığı bir iki yazıdan başka, bütün yapıtlarını latince olarak yazmıştır.¹⁵

Yaşamının son dönemlerinde sık sık seyahat eder, dostu Petrarca'nın yanına gider. Certaldo'ya kesin dönüş yaptığında geçim sıkıntıları ve sağlık sorunları yaşar. S. Stefano di Badia Kilisesi'nde ilahi sıfatını eklediği Dante'nin *Komedya* kitabı üzerine dersler verir, Önce 1374 yılının Temmuz ayında arkadaşı ve akıl hocası Petrarca'nın ölüm haberini alır, daha sonra çok geçmeden Boccaccio da 1375 yılında dünyaya gözlerini yumar.

Napoli'de ilk yapıtlarını vermeye başlar, Boccaccio yaşamı boyunca birçok yapıt kaleme alır.¹⁶

¹⁵ Suat Sinanoğlu, *Giovanni Boccaccio*, Ankara, 1958, *DTCF dergisi*, cilt XVI, sayı 1-2.

¹⁶ “Caccia di Diana” 1334, “Filostrato” 1335-1338, “Filocolo” 1336, “Rime” 1330, “Teseida” 1339-1340, “Comedia delle Ninfe Fiorentine” 1340-1341, “Amorosa Visione” 1342-1343, “Elegia di Madonna Fiammetta” 1343-1344 “Ninfale Fiesolano” 1344-1346, “Decameron” 1349-1351, Epistole”, “Bucolicum Carmen” 1346-1368 “Esposizioni Sopra la Commedia” 137-1374, “Trattatello in Laude di Dante” 1373-1374, “Corbaccio” 1355-1365, “Genealogia Deorum Gentilium” 1350-ölümüne kadar

3. YAPITLARI

Napoli döneminde yazdığı yapıtların kronolojik sıralaması bilgi eksikliği sebebiyle tam manasıyla yapılamamaktadır. Angioina sarayında gençlik yıllarını geçiren Giovanni Boccaccio, buradan aldığı formasyon ile hem halk dilinde hem de Latince yapıtlar verir. Dönemin önemli isimleri Cino da Pistoia ve Dante Alighieri'den etkilenmemesi olanaksızdır. Bu dönemde kaleme aldığı yapıtlar aslında bir bakıma *Decameron*'un habercisi sayılacak niteliktedir. Bu dönemde yazmış olduğu yapıtların önemi Lucia Battaglia Ricci'nin sözleriyle şu şekilde özetlenebilir:

Filocolo edebiyatımızdaki ilk düzyazı şeklinde yazılmış roman, *Teseida* Toscana halk dilinde yazılmış epik kitap, *Elegia di Madonna Fiammetta* ilk psikolojik roman, *Decameron* mikro ve makro yapıda hikayelerden oluşan bir kitap türü, *Filostrato* ilk sekiz mısradan yazılmış bir kitaptır, *Comedia delle ninfe fiorentine* pastoral hikayelerin geleneğini başlatır, *De Canaria e il De montibus* ile Boccaccio Coğrafya konusuna girer, *Corbaccio* ile kadınlara karşı yapılan hiciv modelini kurar.¹⁷

Yazarın Napoli döneminde *La caccia di Diana* yazmış olduğu ilk yapıttır. Üç dizeli kıtalarla yazdığı bu yapıtı 1334 yılında kaleme alır.

¹⁷ Lucia Battaglia Ricci, *Boccaccio*, Salerno Editrice, Roma, 2008, s. 61.

Filocolo adlı yapıtını 1336 yılında beş kitapta toplayıp düzyazı şeklinde tamamlar. Ortaçağ Fransız hikayelerinden olan Florio ile Biancofiore'nin aşk hikayesini anlatan yazar, kitabın isminde az bildiği Yunancası ile kelime oyunu yapmıştır. Filocolo aşk acısı anlamına gelir. Kitabında seçtiği kelimeler çok süslüdür fakat herhangi bir edebi değeri yoktur. Kitap, konusu açısından Decameron'un ön hazırlığı sayılabilir. Filocolo'nun aşkının peşinden Napoli'ye gitmesinden sonra orada bir grupla tanışır ve o gruba dahil olur. Birbirleri ile aşk hakkında konuşmaları, hikayeler anlatmaları adeta *Decameron*'un bir taslağı gibidir.

Napoli'de yazdığı bir diğer kitap *Filostrato*'dur, 1335 yılında tamamladığı kitabını sekiz dizeli kıtalarla dokuz bölümde aktarır. Troia hikayelerinden alınan bu yapıtta otobiyografik öğeler bulunur. Boccaccio kitabında kendini ve aşık olduğu kadını anlatır.

Yapıtın en güzel sayfaları aşkın doğuşunu, yarattığı neşeyi dile getiren, sonra da uğranılan düş kırıklığını anlatan sayfalardır. İnsan psikolojisine *Filocolo*'da olduğundan daha çok yer verilir. *Decameron*'un birçok öykülerine özgü olan alaycı üslup ve şüphecilik burada da göze çarpar. Üslubun bazı kısımlarda edebi, süslü, bazı kısımlarda sade ve klasik kültürün ihtişamından uzak oluşu, yani bir üslup birliğinin bulunmayışı *Filostrato*'nun en büyük kusurunu oluşturur. Yapıt Fiammetta'nın anısına armağan edilmiştir.¹⁸

¹⁸ Süheyla Öncel, *İtalyan Edebiyat Tarihi*, İtalyan Kültür Heyeti, Ankara, 1997, s. 99.

O giovinetti, ne' quai con l'etate
surgendo vien l'amoroso disio, [...]
[...] nell'amor di Troiol vi specchiate,
il qual dimostra suso il verso mio –

Lucia Battaglia Ricci kitabında başkarakter Troiolo'nun yazarın kalkanı olduğunu belirtir. Bir noktada kendini anlattığı bu kitabın ismi *Filocolo*'da olduğu gibi Yunanca-Latince bir karışımdır, aşkta yenik adam anlamına gelir.¹⁹

Boccaccio'nun kaleme aldığı bir diğer yapıt da, 1339-1340 yılları arasında tamamladığı *Teseida*, sekiz dizeli kıtalarla on iki bölümden oluşur.

Napoli'de geçirdiği o mutlu yıllardan sonra Floransa'ya döndüğünde yapıtlarını yazmaya ara vermeden devam eder. Burada kaleme aldığı yapıtlar Dante'nin de aralarında bulunduğu *Dolce Stil Nuovo*²⁰ akımından etkilenir. İlk yapıtı 1341-1342 yıllarında kaleme aldığı *la Comedia delle ninfe fiorentine*'dir. Kitap hem düzyazı hem de üçlü dizelerden oluşan bir şiir karışımıdır. Avcı olan Ameto'nun su perisine olan aşkını anlatır. Kitapta aşk hikayeleri mevcuttur, şiirlerle övgüler yapılır. Sayıların gücüne inanan Boccaccio *Decameron*'daki gibi yedi sayısını burada da kullanır, buna istinaden kitapta yedi tane peri vardır.

¹⁹ Lucia Battaglia Ricci, *Boccaccio*, Salerno Editrice, Roma, 2008, s. 89.

²⁰ Dolce Stil Novo ya da Dolce Stil Nuovo (Tatlı Yeni Üslup), 13. yüzyılın sonları ile 14. yüzyılın başları arasında gelişme gösteren önemli bir İtalyan şiiri akımıdır. https://tr.wikipedia.org/wiki/Dolce_Stil_Novo.

Yapıtta Ameto ilkin kaba ve vahşi olan sonra aşk duygusuyla incelen, erdemlerle arınan ve Tanrıyı görmeyi başaran insanlığı simgeler; Kadın güzelliği kaba ve yabani gençte zeka ve uygarlık ışığını yakar, incelik, kibarlık arzusunu uyandırır. Boccaccio'nun kendi yaşamından alınma öğelere sık sık rastlanır. Bunlar özellikle ninfaların²¹ anlatılarında ortaya çıkarlar.²²

Yine bu yıllarda kaleme aldığı *Amorosa Visione* elli bölümden oluşur ve şiir şeklindedir. Bu yapıtta da Boccaccio kadının erdemini anlatırken Dante ve Stil Nuovo şiirinden etkilenir. Şiirde kadın figürü yavaş yavaş ortaçağdaki meleksi varlığından sıyrılarak yeryüzündeki dünyevi kadın formuna ulaşır.

Önceleri Signore'nin/Bey'in eşi olarak yalnızca saray içerisinde ya da belli başlı mekânlarda diğer insanlarla birlikte karşılaşılan kadın, Dolce Stil Nuovo akımında kentli aristokrat kadındır. Kadının kentli olması, toplumsal yaşam alanları – tiyatro, sokak vb. – içinde daha fazla yer almasını sağlar. Bu durum kadını daha görünür, dolayısıyla daha ulaşılabilir kılar. Kadının daha ulaşılabilir olması, aşkın şairin üzerinde yarattığı etkide bir önceki akıma göre fark yaratmazken, sonuçlar farklılık göstermektedir. Öyle ki, Sicilya Şiir Okulu akımında şairin yok olmasıyla sonuçlanan aşk, Dolce Stil Nuovo akımında şairin, aşkın yarattığı

²¹ Nymphler (Nymphe veya Türkçe nemf, nimf ya da diğer bir deyişle "peri" olarak da anılırlar) Yunan Mitolojisi'nde yeri ve denizi dolduran sayısız çokluktaki dişi, tanrısal varlıklardır. Ölümsüz değillerdir ama tanrılar gibi ambrosia ile beslendiklerinden çok uzun yıllar yaşarlar ve hep genç ve güzel kalırlar. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Nemf>.

²² Süheyla Öncel, *İtalyan Edebiyat Tarihi*, İtalyan Kültür Heyeti, Ankara, 1997, s. 101.

psikolojik/fizyolojik krizi aşmasıyla son bulur. İlâhi bir varlık olarak görülen meleksi kadın, yerini yavaş yavaş dünyevi kadına bırakır.²³

1343, 1344 yıllarında *Elegia di Madonna Fiammetta*'yı yazar. Düzyazı biçiminde yazılan romanın adından anlaşılacağı gibi okuyucuya Fiammetta'yı yani sevdiği kişiyi aktarır. Romanı kadın ağzından aktarır. Yapıt Dokuz bölümden oluşur, Napolili bir kadının diğer aşık kadınlara Floransalı tüccar Panfilo'yu anlattığı bir mektuptur. Fiammetta'nın amacı aşık olan kadınları eğitmek, aşk acısı karşısında nasıl davranmaları gerektiği hakkında yol göstermektir. İtalyan edebiyat tarihinin ilk psikolojik romanı ve kadın karakter ağzından anlatılan ilk romanıdır, bu nedenle de oldukça önemlidir. Süheyla Öncel bu yapıt hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle aktarır:

Romanda yazar kendisini Panfilo adı altına gizlemiş, kendi ıstıraplarını Fiammetta'nın ıstırapları biçiminde dile getirmiştir. *Elegia di Madonna Fiammetta* modern psikolojik romanın öncüsü sayılabilir. Boccaccio insan yüreğini iyi tanır; sevgilisinden ayrılan bir kadının nasıl bir kıskançlık ve umutsuzluk duyabileceğini çok güzel anlatır. Bu psikoloji inceliğine karşın roman oldukça monotondur, adeta ağıt niteliğindedir. Mitolojideki kadın kahramanlarla yapılan karşılaştırmalar romanın edebiyattan esinlenilerek yazıldığının bir kanıtıdır.²⁴

²³ İlhan KARASUBAŞI, SİCİLYA SANAT ŞİİRİ'NDEN BOCCACCIO'YA KADIN KAVRAMI , Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 51, 2 (2011) 145-153.

²⁴ Süheyla Öncel, *İtalyan Edebiyat Tarihi*, İtalyan Kültür Heyeti, Ankara, 1997, s. 100.

Tam olarak bilinmese de 1344-1346 yılları arasında tamamlanmış bir başka yapıtı *Ninfale Fiesolano*'dur. Boccaccio'nun bu yapıtı Napoli'de yaşadığı sürede yazdığı da düşünülür. Pastoral olan bu yapıt sekiz dizeli kıtalardan oluşur ve şiir şeklinde yazılmıştır. Diğer yapıtlardan farklı olarak otobiyografik öğelere rastlanmaz. O yüzden kendinden önceki ve sonra gelecek olan kitaplarından farklıdır.

Decameron'dan sonra Latince de yapıtlar verir. *Buccolicum Carmen e Carmina* on altı çoban şiirinin toplamasıdır. *De casibus virorum illustrium* adlı kitabında ünlü kişiler hakkında yazar ve dokuz kitaptan oluşur. Boccaccio kadınları da unutmaz ve *De claris mulieribus* adlı kitabında yüz dört ünlü kadını anlatır.

Le Genealogie Deorum Gentilium adlı kitabı Latince verdiği yapıtlar arasında en önemlisidir, pagan tanrıların soyağacını anlatır. 1350-1372 yıllarında yazılır ve on beş kitaptan oluşur. Konusu itibari ile mitolojik bir kitaptır.

Decameron'dan sonra yazdığı yapıtlardan biri de *Corbaccio*'dur. Hayatının son dönemlerine ait olan bu yapıtta diğer kitaplardan farklı olarak kadının yergisi vardır. Boccaccio için aşk yorgunluğu fazlasıyla hissedilir, artık yazarın farklı konularla uğraşacağıının haberini verir. Yapıtın adı ile ilgili farklı düşünceler vardır. Örneğin:

Yapıtın adı ya İspanyolca *corbacho* (kamçı) sözcüğünden gelmekte ve bununla kadınlar aleyhindeki taşlamaya imada bulunmaktadır; ya da *corbo* yani *corvo* (karga) sözcüğünden türemiştir. Karga uğursuzluk ve felaket habercisi bir kuş olarak bilinirdi.²⁵

Ömrünün son yıllarında Boccaccio kendini klasik İtalyan edebiyatı olarak adlandırılan çalışmalara verir. Dante hakkında da bir kitap kaleme alır. *De origine, vita, studiis et moribus viri clarissimi Dantis Aligerii florentini poete illustris, et de operibus compositis ab eodem* adlı yapıtını halk dilinde yani *volgare*/İtalyanca olarak yazar. Dante'nin hayatını, çalışmalarını ve kitaplarını inceler.

Boccaccio'nun düşünce dünyasında oldukça önemli bir yere sahip olan Dante'nin *Komedya*'sının cehennem bölümünü 23 Kasım 1373 yılında Pazar günü Santo Stefano Kilise'sinde yorumlamaya başlar ve yapıtın on yedi kantosu hakkında altmışın üzerinde ders vererek inceler. Fakat Boccaccio'nun hastalığı *İlahi Komedya* derslerine devam etmesine engel olur, kısa bir süre sonra da vefat eder.

²⁵ Süheyla Öncel, *İtalyan Edebiyat Tarihi*, İtalyan Kültür Heyeti, Ankara, 1997, s. 112.

4. DECAMERON

Dante'nin *Komedyâ* isimli kitabına *İlahi Komedyâ* ismini veren kişi Boccaccio'dur. Çünkü Boccaccio Decameron'u kaleme alırken bu kitabın dünyevi bir kitap olacağını, yeryüzünde yaşayan insanların hikayelerini anlatacağını, ancak özünde ilahi bir yol gösterici bilir.

İtalyan dilinde düzyazı denildiğinde akla gelen ilk isim olan Boccaccio 1348-1353 yılları arasında en önemli yapıtı *Decameron*'u kaleme almıştır. 1348 yılında Avrupa'da büyük bir veba salgını olur. Babasını ve arkadaşlarını kaybeden Boccaccio bu olaydan çok etkilenir. O dönemin Floransa'sını, yaşadığı zorlukları, üzüntüleri ve acıları hem anlatmak ister hem de bu zor zamanlarda okuyucuyu keyiflendirmektir amacı. Kitabın ismi Yunanca iki kelimenin birleşiminden oluşur, *déka* on, *hēmeròn* ise gün anlamına gelir. Boccaccio kitabında on günün hikayesini anlattığı için yapıtına bu ismi uygun görür.

İtalyan edebiyatının üç büyük ismi Dante, Petrarca ve Boccaccio'nun aynı dönemde yaşamış olmasına rağmen düşünce yapısı olarak fark vardır. Temel yapıtlar açısından düşünce dünyaları irdelenecek olunursa, Dante *İlahi Komedyâ*'da öbür dünyayı anlatır, insanlara ders vermek, adeta onlara yol göstermek ister. İçine kapanık olan Petrarca için *Divan*'da kendi dünyası önemlidir. Fakat Boccaccio için önemli olan olgu bu dünyadır. Boccaccio'nun amacı okuyucularına seslenirken

yaşadıkları hayatı bir daha yaşamayacakları için ondan zevk almalarını istemesidir. Bu yüzden kadınlara ders verecek nitelikte hikayeler anlatarak tecrübelerini paylaşır. İnsanı merkez aldığı için Hümanizm düşüncesinin büyük önderidir. Dünyevi kadın figürünün önemini şu cümlelerden çıkarmak mümkündür.

Kendisine yapılan eleştirileri yanıtlamak için yazdığı ve IV. gün öykülerinin başında yer alan yeni önsözde Boccaccio sanatındaki dünyasallığın, bu dünyaya yönelik olma niteliğinin bilincinde olduğunu açıkça ortaya koyacaktır: “ Musa’ların esin kaynağı olmadığı yerlerde kadınlar binlerce dize yazmama neden oldular; ve belki de - son derece orta halli ise de - bu şeyleri [öyküleri] yazarken onlar [Musa’lar] kadınlara hizmet olsun diye ve kadınların kendilerine benzemeleri onuruna birçok kez gelip benimle birlikte bulundular; bu nedenle bu şeyleri dokurken, birçoklarının sandığı gibi, ne Parnasos’tan uzaklaşıyorum ne de Musa’lardan”. Musa’lar kadındır, kadınların mitolojik bir imajıdır. Boccaccio kadınlara yönelerek açıkça “siz benim hoşuma gidiyorsunuz [...] ben de sizin hoşunuza gitmek için çabalıyorum.” diye ekler. Parnasos dağının laikleştirilmesi, esin perileri Musa’ların kadınlarla birleştirilmesi natüralist ve dünyasal bir şiir anlayışının ifadesidir: Ozana yol gösteren artık mistik, ereği öbür dünyada, *transcendent*, bir esin değildir; bu dünyanın yaratıklarına olan tutkudur. Dante Dolce Stil Nuovo okulunun anlayışına uygun olarak kadını erkeğin yücelticisi sayar; Beatrice ona mutluluk yolunu gösterir. Boccaccio’da ise kadın artık göksel mutlulukların dağıtıcısı değildir. Stil Nuovo ozanlarının aşk aracılığı ile göğe yükseldikleri çağ aşılmış, aşk

tümüyle yer yüzüne indirilmiştir. Sanatçının önünde açılan yeni dünya bir zamanlar günah sayılıp reddedilen doğadır.²⁶

Dante *İlahi Komedya*'sında diğer dünyadaki yolculuğuna *Cehennem* ile başlar, insanlara kötüyü gösterir. Daha sonra *Araf* ve *Cennet* bölümleriyle gittikçe iyiye yönelen, çetrefilli bir yol izler, nihayetinde Tanrının ışığına ulaşır. Boccaccio'nun da okuyucularına gizli bir şekilde anlatmak istediği bu dünyanın insanı da Ser Ciappelletto ile başlar, mükemmel bir kişilik olan Griselda'nın hikayesi ile biter. Boccaccio'ya göre Tanrının yansımasını insanda görmek mümkündür: Tanrının verdiği erdem insanın içinde bir ışık gibi parlar. Boccaccio'nun hocası gibi Dante'den etkilendiğinin bir kanıtı da budur. Ricci'nin sözleri de bu tezi onaylar niteliktedir:

Vittore Branca'ya göre hikayelerde zirveye doğru artan bir oluşumdan bahsetmek mümkündür. İlk hikaye olan kötü ve zalim bir insan Ser Ciappelletto'nun hikayesinden başlayarak yukarıya doğru giden, son hikaye olan Griselda'nın hikayesiyle son bulan, kadına ait erdemi izleyen bir yoldur.²⁷

Hikayeler aşkı, mizahı, macerayı, kurnazlığı anlatır; temel aktörler ise krallar, prensler, saray insanları, soylu kadınlar, şövalyeler, zengin burjuvalar, tüccarlar, simsarlar, köylüler, zanaatkarlar, eğlenceye düşkün rahipler, dünyevi işlerle ilgilenen

²⁶ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 12.

²⁷ Branca'dan aktaran *Boccaccio*, Lucia Battaglia RICCI, Salerno Editrice 2008, s. 148.

rahipler, korkusuz rahibeler, edebi karakterler, öğrenciler, köleler, ressamalar, maceraperestler gibi farklı yapıda tüm toplumu yansıtır niteliktedir.²⁸

²⁸ Lucia Battaglia Ricci, *Boccaccio*, Salerno Editrice, 2008, s. 162.

4.1. DECAMERON'DA ÖNSÖZ

Acıları paylaşmak insana özgü bir davranıştır; herkese yaraşır, özellikle de başkalarının desteğine gereksinme duymuş ve bu desteği görmüş olanlara. Böyle bir desteğe gereksinme duyup da kavuşma mutluluğuna erişenler arasında ben de varım.²⁹

Boccaccio kitabın önsözünde ilk iki cümlesini bu şekilde aktarır. Aşık Boccaccio, o sürecin zorluğundan ve dostları olmasa daha çok zorlanacağından bahseder. Adeta kitabı yazma amacını okuyucularına açıkça iletir. Boccaccio'ya göre acılar paylaştıkça azalır, Tanrı her şeyin sonlandırandır, aşk acısı da bir gün ölümle sonlanacağı için adeta Tanrıya şükreder ve nihayetinde aşk konusunda olgunlaşan Boccaccio için bu olay güzel bir anı olarak hafızasında yer eder.

Dostlarını asla unutmaz ve önsözde onları anar çünkü bu acılı aşk sürecinde Boccaccio'nun acılarına merhem olmuşlardır. Dost kavramının Boccaccio için ne anlama geldiğini, onuncu günün sekizinci hikayesinde aktarır. Belki de yazarın sekizinci günde bu cümleleri kurması bir anlam yüklediğinden kaynaklanabilir, sekiz sayısı sonsuzluk işaretiyle benzer olduğundan okuyuculara gizli bir mesaj vermek ister gibidir.

²⁹ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 19.

Dostluk kutsal bir şeydir. Yalnızca saygı duymak yetmez, sürekli övülmesi gerekir. Çünkü yüceliğin, dürüstlüğün anası, değer bilmenin, iyilik yapmanın bacısı, kinin, nekesliğin düşmanıdır dostluk. Kişisel çıkarları bir yana itip, istemeye gerek bırakmadan, yararlanabileceği şeyden başkasını yararlandırır. Ne var ki, dostluğun kutsal sonuçlarına günümüzde daha az rastlanıyor. Bu ayıplanacak, utanılacak durum ölümlülerin açgözlülüğünden kaynaklanıyor. Bireysel çıkarlar ağırlık kazandı, dostluk sonsuza dek dünyanın öbür ucuna sürüldü. Titus'un tutkusunu, gözyaşlarını, hıçkırıklarını Gisippus'a dostluktan başka hangi sevgi, hangi zenginlik, hangi aile bağı anlatabilir, sevdiği güzel kadını Titus'a bırakmasını saylayabilirdi? Dostluğun dışında hangi yasa, hangi güç, hangi korku Gisippus'un onca arzuladığı güzel kadını ıssız, loş yerlerde ya da yatağında kolları arasına almasını engelleyebilirdi? Dostluğun dışında hangi orun, hangi ödül, hangi kazanç arkadaşının gönlünü etmek için Gisippus'un kendi akrabalarını, Sofronia'nın akrabalarını yitirmeyi, görgüsüz insanların dedikodularını umursamamayı, sövmelerine kulak tıkamayı göze almasını sağlayabilirdi? Öte yandan, görmezlikten gelmesini kimsenin kınayamayacağı Gisippus'u çarpiha gerilmekten kurtarmak için, dostluktan başka bir şey Titus'u gözünü kırpmadan ölümün kollarına atırabilir miydi? Dostluğun dışında hangi duygu Titus'un aklına, talihin yoksul düşürdüğü Gisippus ile mal varlığını cömertçe paylaşmayı getirebilirdi? Onca yoksul düşmüş Gisippus'a, Titus'un hiç duraksamadan kız kardeşini vermesini dostluktan başka bir şey sağlayabilir miydi?³⁰

³⁰ A.g.y. s. 890-891.

Aşk acısından çok çekmiş olan Boccaccio, insanlara destek vermeyi kendine bir görev edinir. Ama Boccaccio için bir kriter vardır, bu destek erkeklerden çok kadınların hak ettiği bir olgudur. Çünkü kadınların yaşadığı aşk çok daha yorucudur. Kadınlar hem erkeklere hizmet ederler hem de dört duvar arasında sıkışıp kaldıkları için büyük bir düşünce çıkmazının içine girerler. Kadınların aşk acısına dayanma gücü erkeklere oranla daha azdır ve şefkate muhtaç varlıklardır yazara göre.

Yazarın düşüncesinin temelinde acı çeken kişilere duyduğu merhamet duygusu yer alır, deneyimlediği aşk acısından yola çıkarak, bazı değerlerin altını çizmeyi arzular ve bu değerlerin medeni dünyanın temeli olduğunu düşünür: birliktelik, duygusal bağ ve minnet duygusu. Seven ve acı çeken erkek ile kadını bir arada tutan bu erdemli duygulardır. Özellikle merhamete daha çok ihtiyaç duyanlar kadınlardır, çünkü büyük bir kısmı kara sevdaya boyun eğmek zorunda kalırlar. Boccaccio, yapıtın sonuç bölümünde de açıkladığı gibi *Decameron*'u kadınlara adar. Buna rağmen bütün kadınların ideal okuyucular, olmadığını sadece hayal kurabilen ve sevmeyi bilen kadınlara yazdığını olduğunu belirtir. Diğer geri kalanlar için (aşk duygusundan bihaber) ev işleriyle uğraşmaları daha uygundur.³¹

Buna karşın Lucia Battaglia Ricci ise kitabında *Decameron* için sadece zevk için okunabilecek bir kitap olmadığından, aksine üniversitede okutulacak bir kitap

³¹ Giovanni Boccaccio, Elisa Curti, Elisabetta Menetti, Le Monnier, 2013, s. 134.

olduğundan bahseder. Bu kitap kadınlara adansa bile sadece kadınlar için değil, tüm akademisyenler ve entelektüeller içindir.³²

Aşk acısı çeken erkekler bir şekilde hayatlarına kaldıkları yerden devam edebilirler, kafalarını dağıtacak birçok şey yapabilirler. Kendilerini oyalayacakları olaylara yöneldikleri taktirde acıları azalacağından aşk konusunda acı çekme oranı kadınlarla kıyaslanamaz bile.

Boccaccio önsözün sonunda kitabının yazma amacını ve okuyucuları - özellikle kadınları - kitapta ne beklediğini söyler. Kitapta yedi genç kadının ve üç genç erkeğin veba salgınından kaçarak oluşturdukları topluluk on gün boyunca yüz hikaye anlatacaktır. Yazarın düşüncesinde anlatacağı bu hikayeler, kadınlara keyif verecek, onların aşk acılarını az da olsa hafifletecektir. Edindiğı bu görevde başarıya ulaştığı taktirde kadınlardan istediğı tek bir şey vardır, aşkın gücüne gönül borcu duymalarıdır. Nihayetinde Boccaccio için Aşk kavramının önemi daha kitabın önsözünden kendini belli eder.

³² Lucia Battaglia Ricci, *Boccaccio*, Salerno Editrice, Roma, 2008, s. 50.

4.2. ÇERÇEVE

Boccaccio giriş bölümünde yapıtın temel yapısı ve hikayenin gerçekleştiği zaman diliminden bahseder (yedi kadın ve üç erkek tarafından veba salgını dönemi olan 1348 yılında yüz kısa hikayeden oluşan kitap), kitabın amacını açıklar ve hikayeleri kime adanmış olduğunu okuyucularıyla paylaşır, özellikle de kadınlarla. Çünkü Boccaccio'nun gözünde, kadınlar erkeklere oranla daha çok acı çeker, kadınlar erkeklere göre daha zayıftır, bu zayıflık sadece fiziksel değil ayrıca manevi bir zayıflıktır.

[...] Artık özgür olduğumu söyleyebileceğim için, sınırlı olanaklarımın elverdiği ölçüde, aldıklarımın karşılığını ödemeye çalışacağım. Bilge oldukları, mutlu oldukları için böyle bir desteğe gereksinme duymayan beni destekleyenlere değil, üzüntülerimin giderilmesini bekleyenlere el uzatacağım. Desteğim, daha doğrusu oyalamam acı çekenler için yetersiz bile olsa, yine de hızla en çok gereksinme duyulan yere ulaştırılması gerektiğine inanıyorum. Çünkü burada daha yararlı olur, değeri daha iyi anlaşılır. Ne denli yetersiz olursa olsun, bu desteğin erkeklerden çok sevdalı kadınlara verilmesi gerektiğine kim karşı çıkabilir? Sevecen yüreklerinin derinliğinde utana sıkıla gizledikleri sevda ateşi, çok daha yakıcı olur kadınlarda. Sevdanın gelmiş geçmiş kurbanları bilirler bunu. Üstelik babalarının, annelerinin, erkek kardeşlerinin, kocalarının isteklerine, keyiflerine, buyruklarına boyun eğenler kadınlar. Zamanlarının büyük bir bölümü, hiçbir şey yapmadan odalarının dört duvarı arasında oturarak geçirirler. İsteseler de istemeseler de, aynı saat

içinde bir düşünceden bir düşünceye atlarlar; elbette tümü de iç açıcı olmaz bunların. Bu çalkantılar boyunca içlerine çörebilecek bir hüznün, yerini yeni bir duyguya bırakmaya dek çıkmak bilmez yüreklerinden. Üstelik kadınlar direnme konusunda erkeklerden çok daha güçsüzdürler.³³

Boccaccio o yılları kasıp kavuran veba salgınını kendine başlangıç noktası olarak seçer. Olaylar bu tarihsel çerçevede gerçekleşir. Kitabın başlangıcı moral bozucu olduğu için insanların, özellikle kadınların korkmaması gerektiğini söyler. Sıkıntı ile başlayan bu kitap eğlenceli, keyifli bölümlerle devam edecektir. Alfano, dönemin vebaya tutuluşunu şu sözlerle anlatır:

1347 yılının sonbaharında Sicilya adasının Messina limanına yanaşan on iki kadırganın 1300'lerin İtalya'sında önemli bir yeri vardır. Beraberinde getirdikleri farelerden tüm Avrupa'ya yayılan veba, 1347 ve 1350 yılları arasında yirmi ile yirmi beş milyon insanın hayatına son verir. O yıllarda ortalama nüfusun yüz milyon olduğunu düşünürsek her dört kişiden biri hayatını kaybeder.³⁴

Veba salgını 1348 yılında Floransa'yı vurur. Veba salgını öylesine yıkıcı ve etkilidir ki tüm düzeni, yaşam şartlarını, sosyal ve dini hayatı tümünden değiştirir. Hastalığa yakalanan insanın üç gün içinde ölmesi, herhangi bir ilacın olmayışı,

³³ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 20.

³⁴ Giancarlo Alfano, *Introduzione alla lettura del <<Decameron>> di Boccaccio*, Laterza, 2014, s 3.

doktorların bu konuda bilgisizliği olayı daha da güçleştiren etmenlerdir. Olayın şiddetini şu cümlelerle de ortaya koyabiliriz:

Aslında, vebanın en büyük problemlerinden biri, kavramsal olarak herhangi bir anlayışa yer bırakmamasıdır. Kara veba felaketi insanların korkulu gözlerle takip ettiği zihinsel bir şoktur. Salgın normal mi yoksa doğaüstü müydü? Belki de ilahi bir öfkenin belirtisi mi? Ya da astronomik ölçümlere güvenerek mi açıklanmalı? Ve nasıl yayılıyordu? Böylesine acil bir duruma karşı koymak için ilaçlar yetecek miydi?³⁵

1348 yılında Floransa’da kara vebanın sebep olduğu bütün değer yargıların çöküşünden doğan *Decameron*’da on gün boyunca yüz tane hikaye anlatılır. Seçilen bu hikayeler rastgele anlatılmaz. Yazar kitabında belli bir çerçeve oluşturarak hikayelerini buraya yerleştirir. Decameron’un çerçevesinde veba salgını vardır. Boccaccio bu salgının etkilerini gözler önüne koyar, ölüm olgusunu öyle güçlü bir şekilde verir ki böylesine eğlenceli ve öğretici hikayelerin olduğu bu kitaba başlarken okuyucuyu dehşete sokarak kitabına başlar. Bu salgından etkilenen iki yaşam biçiminden şu şekilde bahseder:

Böylesine büyük bir tehlikeye karşı koyabilmek için, düzenli yaşamak, her türlü aşırılıktan kaçınmak gerektiğini öne sürenler oluyordu. Bunlar bir araya gelip, başkalarıyla ilişkilerini kesiyorlardı. İçinde hiç hasta bulunmayan, daha rahat yaşanabilecek evlere kapanıyor, lezzetli yemekler

³⁵ Giancarlo Alfano, *Introduzione alla lettura del <<Decameron>> di Boccaccio*, Laterza, 2014, s 5.

yiyor, iyi şaraplar içiyor, eğlenenin her türlüünden kaçınıyorlardı; kimsenin kendileriyle konuşmasına izin vermiyor, ölüm ve hastalık konusunda dışarıdan gelebilecek haberlere kulaklarını tıkıyor, müzik dinlemekle, ellerinin altında ne varsa onunla yetiniyorlardı. Kimileri ise tam tersini yapıyordu bunların. Kendini içkiye, eğlenceye vermenin, şarkı söyleyip sokaklarda avarelik etmenin, canlarının istediği her şeyi yapmanın, olup bitenleri alaya almanın böyle bir yıkıma karşı en iyi çare olduğuna inanıyorlardı. Dediklerini uygulamak için de, gece demeden, gündüz demeden meyhane meyhane dolaşiyor, içip içip sızarak kendilerini avutuyorlardı. İnsanlar yaşama umudunu yitiriyordu, canından da, malından mülkünden de bezmeyen kalmamıştı.³⁶

Salgından kaçmak isteyen yedi genç kadın Pampinea, Fiammetta, Filomena, Emilia, Lauretta, Neifile, Elissa ve üç genç erkek Panfilo, Filostrato, Dioneo Santa Maria Novella Kilisesi'nde buluşurlar ve yola çıkmadan önce grubun fikir lideri Pampinea'nın sözleri genel atmosferi yansıtmada oldukça etkili olur. Pampinea'nın sözleriyle:

Evin neresine gidersem gideyim, neresinde olursam olayım, ölenlerin hayallerini görüyorum. Yüzleri eskisine benzemiyor, nereden edindiklerini bilemediğim korkunç bir yüzleri oluyor; ürperiyorum. Demek istediğim kiliseye, eve kapanmakla hata ediyoruz. Gidebilecek başka yeri olan, bizim gibi hali vakti yerinde herkes gitti, bir biz kaldık. Olanakları elverenlerin, tek başlarına ya da toplu olarak, gece gündüz, iyi kötü ayrımı yapmadan, canlarının istediği gibi yaşadıklarını görüyoruz,

³⁶ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 28.

duyuyoruz. Üstelik yalnızca gününü gün edenler değil, manastırlara kapanmış olanlar bile benimsiyorlar bu yolu. Dertlerden kaçmak için, kuralları bir yana bırakıp, tensel zevklere veriyorlar kendilerini. Bu çarpıcı örnekler varken, ne bekliyoruz? Ne işimiz var burada? Sağlığımıza özen göstermede niye onlardan daha ağır davranıyor, tembellik ediyoruz?³⁷

Hem ölümden hem de ahlak dışı davranışlardan uzaklaşacak olan bu gençler daha fazla beklemezler ve şehir merkezinden uzaklaşarak Fiesole³⁸ yakınlarında bir eve, konaklamak üzere yerleşirler.

Dehşet veren ölüm konusu üzerinde uzun durmayan yazar, ölümü karakterlerin gözünden görür ve okuyucularına sadece ahlak dersi vermek istemez. Diğer dünyaya takılıp kalmaz, bu dünyayı anlatır. Eğer tam tersi olsaydı C.Marchi'nin durumu anlatan şu sözleri bize yol gösterirdi:

On genci Santa Maria Novella Kilisesi'nde on gün kapalı tutar, günde on tespih çektirirdi.³⁹

³⁷ A.g.y. s 36-37.

³⁸ İtalya'nın Orta-Kuzey kesiminde, Toscana bölgesinde Floransa iline bağlı bir kasaba.

³⁹ C. Marchi, Boccaccio, Rizzoli, Milano, 1975, s. 114 aktaran Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 17.

Fiesole'de ulaştıklarında bu topluluk günlerini bir düzene koymaları ve geçirdikleri günlerde kendilerine bir amaç edinmeleri gerekir. Onu da başarılı bir fikirle yerine getirirler.

Muhteşem bir doğada bu on geç her gün aralarından bir kral ya da bir kraliçe seçerek bir hikaye anlatırlar. Seçilen kral ya da kraliçe o günün temasını seçer ve gün içinde yapılacak etkinlikleri belirler. *Decameron*'daki karakterlerin isimleri de rastgele seçilmez. *Pampinea*, asma yaprağı isminden gelir ve hareketli, neşelidir; *Fiammetta*, aşk ateşi, yazarın sevdiği kadına yaptığı bir göndermedir; *Filomena*, seven, aşık olan kişi; *Emilia* tatminkar; *Lauretta*, Petrarca'nın sevdiği kadın Laura; *Neifile*, yeni aşık; *Elissa*, latin yazar Virgilio'nun mitolojik kahramanı Didone'sidir. Erkek için ise *Panfilo*, aşk; *Filostrato*, aşkta kaybeden, gnl kırılmış; *Dioneo* ise şehvetli anlamına gelir. Bu topluluğun en aykırı ve komik kişiliği Dioneo'dur ve her zaman hikayesini en son anlatır. Boccaccio'nun alter egosu da denilebilir.⁴⁰

Hikayelerin anlatıldığı gün sayısı ondur fakat yolculuk, yani çerçevenin hikayesi on beş gün sürer. İlk olarak hikayelerin anlatılması arşamba gününe ve bitişi de Salı gününe denk gelir. Dört gün de dinlenmeye ayrılır.⁴¹ Ayrıca her günün sonunda akşam yemeği yendikten sonra enstrümanlar eşliğinde danslar edilir, şarkılar söylenir. Bu şarkılar da genel de aşk şarkılardır.

⁴⁰ *Giovanni Boccaccio*, Elisa Curti, Elisabetta Menetti, Le Monnier, 2013, s. 132.

⁴¹ A.g.y., s. 132.

Decameron, yazarın giriş bölümünde okuyuculara, insanların yaşadığı acılara merhamet duymaları için yaptığı çağrıyla başlar ve onuncu günün sonunda Boccaccio'nun alter egosu olan Dioneo'nun sözleriyle biter.⁴²

Pampinea'nın önderliğinde geçen ilk gün topluluktaki herkes en sevdiği hikayeyi anlatır. İkinci günün kraliçesi olan Filomena zor bir duruma düştükten sonra mutlu bir sona ulaşabilmeyi başaranların hikayelerinin anlatılmasını ister. Kraliçe Neifile, üçüncü günde çok istedikleri bir şeye ulaşmak ya da yitirdiklerine kavuşma becerisini gösterenlerin hikayelerini dinlemek ister. Dördüncü günün kralı Filostrato, mutsuz sonuçlanan sevdaların anlatılmasını diler. Kraliçe Fiammetta beşinci günde karşılaştıkları üzücü, sıkıntılı olaylar mutlu sonuca erişen sevdalılardan söz edilmesini ister. Altıncı gün kraliçe Elissa'dır, bir saldırıya uğrayıp da akıllıca karşı çıkanlardan, bir zararı, bir tehlikeyi, bir utancı hemen verdikleri karşılıkla, hızlı bir tepkiyle, buluşla etkisiz kılanlardan söz edilir. Dioneo'nun krallığında yedinci günde kadınların sevdalarını savunmak ya da canlarını kurtarmak için kocalarına, belli ederek ya da etmeyerek oynadıkları oyunlardan bahsedilir. Lauretta'nın kraliçe olduğu sekizinci günde her gün erkeklere oyun oynayan kadınlardan, kadınlara oyun oynayan erkeklerden, erkeklere oyun oynayan erkeklerin hikayeleri dinlenir. Dokuzuncu gün Emilia kraliçedir ve konu serbesttir, herkes ne isterse onu anlatır. Onuncu günün konusu sevdada konusunda ya da bir başka konuda eli açıklıktan, gönül yüceliğinden kaynaklanan olumlu bir davranışta bulunanlardır ve kral Panfilo'dur.

⁴² Chierchi'den aktaran Giovanni Boccaccio, Elisa Curti, Elisabetta Menetti, Le Monnier, 2013, s. 27.

Decameron'un Dante'nin *İlahi Komedyası* ile bazı ortak yönleri vardır. Burjuva hayatının üzerinde duran Boccaccio kent kavramına önem verir. Bunun yanı sıra *Decameron*'da geçen sosyal sınıf farklılık gösterir, her çeşit sınıfları barındırır. Federico II, Carlo I d'Angio, Tancredi gibi krallar, Kluni Tarikatından⁴³ papazlar, rahip Cipolla yani yüksek mevkiden düşük mevkiye kadar olan din adamları, messer Torello gibi büyük tüccarlar, Federigo degli Alberghi, Nastagio degli Onesti gibi aristokratlar, Andreuccio da Perugia gibi daha küçük işlerle uğraşan tüccarlar, fırıncı Cisti gibi zanaatkarlar, aşçı Chichibio gibi köleler kitabı oluşturan farklı sosyal sınıflara mensup karakterlerdir. Boccaccio, Guido Cavalcanti⁴⁴ ve Giotto⁴⁵ gibi entelektüelleri ve sanatçıları da kitaba dahil eder. Hatta Ricci'nin sözleri ile *Decameron*'da geçen karakterleri özetleyebiliriz:

[...] temel aktörler krallar, prensler, saray insanları, soylu kadınlar, şövalyeler, zengin burjuvalar, tüccarlar, simsarlar, köylüler, zanaatkarlar, neşeli rahipler, dünyevi rahipler, korkusuz rahibeler, edebi karakter, öğrenciler, köleler, ressam, maceraperestler vb.'dir.

⁴³ Kluni tarikatı (Fransızca: Cluny), Fransa'nın Burgonya eyaletinin Kluni manastırında kurulan Hıristiyan tarikatı. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kluni_Tarikat%C4%B1.

⁴⁴ Guido Cavalcanti (d. 1255, Floransa - ö. 29 Ağustos 1300, Floransa), İtalyan şair. Dolce Stil Nuovo (Tatlı Yeni Üslup) akımının önde gelen şairlerindedir. Günümüze 52 şiiri ulaşmıştır. 13. yüzyıl İtalyan Edebiyatının Dante'den sonra en önemli şairi kabul edilir. https://tr.wikipedia.org/wiki/Guido_Cavalcanti

⁴⁵ Giotto Di Bondone (Colle di Vespignano, Floransa yakınları - d. 1267, Floransa - ö. 8 Ocak 1337), Rönesans resminin öncüsüdür. Rönesans başlangıç döneminde resme perspektifi yavaş yavaş geçiren ressamdır. https://tr.wikipedia.org/wiki/Giotto_di_Bondone

Doğa-İnsan bağlamı ile yakın bir ilişkisi olan Boccaccio için kır dünyası önem teşkil eder fakat Boccaccio'nun okuyucularına aktarmak istediği yaşadığı zamanın gerçekleri olan kent yaşamıdır. Süheyla Öncel'in sözleri de bu düşünceyi pekiştirir:

Divina Commedia'da olduğu gibi Decameron'da da katı ve çetin bir başlangıçtan hareket edilir, yavaş yavaş sakin bir atmosfere, öykülerin dingin atmosferine geçilir. Çerçeve de görülen ve yapıtı oluşturan on günden her birinin başında ve sonunda hemen hiç değişmeden ortaya çıkan kır dünyası ender olarak öykülerde de belirecektir. Ancak öykülerdeki kır dünyası çerçevedekinden tümüyle farklıdır. Öykülerde kır, köy yaşamının geçtiği, tarla işlerinin yapıldığı yöre olarak ortaya çıkar ve hemen her seferinde aşağı, düşük bir yaşantının merkezi olarak gözüktür: Boccaccio'nun kişilerinin doğal yöresi insan girişimlerinin ve toplum uygarlığının merkezi olan kenttir; yazar kent dünyası üzerinde ısrarla durur.⁴⁶

Decameron'da insan ne içine kapanık ne de Ortaçağ insanıdır. Artık yavaş yavaş kent yaşamına adapte olmuş insanlar ortaya çıktığından, yazar bu insanlara ağırlık verir, erkek kadın fark etmez, her ikisini de düşünebilen, kendi kararlarını verebilen varlıklar olarak ele alır. Bu insanlar hata da yapar, kendilerini kötü durumlara da atabilirler. Bu yönelim de, Boccaccio'nun insana verdiği değeri anlatır:

⁴⁶ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 20.

Boccaccio'nun ilgisi tümüyle insana, onun hareket tarzına yöneliktir. Eylemleri, tutkuları, akli, zekası, erdemleri, kusurları, meziyetleri ve sınırları ile gerçek insan Decameron'daki anlatının merkezindedir. İnsanoğlu olayların önceden görülemeyen çeşitliliği içinde gerçekçi bir gözle gözlenir ve anlatılır. Yazarın bu yapıtta bize sunduğu insan Dante'nin Commedia'daki insanından daha uyanık, akli başında kişidir. Kentinin politika kavgalarına katılmaya hevesli olmayan, tarih sürecinin güçlükleri içinde aktif olarak gireceğine gerçeklerin gözlem, yargılama ve seçimini yapmayı yeğ tutan bir aydındır; insanlar arasındaki ilişkileri aydınlatmak için, önyargı ve batıl inançları çürütmek ve bu yolla insan yaşamı için yeni değerler aramak görevini üzerine alır. Toplumsallık açısından Boccaccio'nun ilgisini çeken şey insanlar arası ilişki ve onlardan doğabilecek modellerdir; bireyi diğer insanlarla ilişkileri içinde ele alır, insanoğlunun dünyanın ve hemcinslerinin karşısına nasıl çıktığını, doğal ve toplumsal olaylar karşısında tutum ve davranışlarının neler olduğunu gerek olumlu gerek olumsuz nitelikleri içinde araştırır; böylece insan davranışlarının bazı temel örneklerini saptamaya çalışır.⁴⁷

Ortaçağ düşüncesinden sonra ortaya çıkan Rönesans insanı düşünebilen erdemli bir varlıktır. Boccaccio kendisinden sonra gelecek birçok yazarı ve şairi düşünceleri ve gözlemleri ile etkiler. Machiavelli'deki erdem olgusunun Boccaccio'nun erdem fikrinden farkı yoktur. Bu da şunu göstermektedir, Boccaccio'nun Machiavelli üzerinde derin bir etkisi vardır.

⁴⁷ A.g.y., s. 40-41.

Boccaccio'nun sanatı değişen toplum koşullarının yarattığı yeni insanı ortaya koymayı amaçlar. Decameron'daki insan, aklına, zekasına, erdemine güveni olan uyanık insandır. Erdem Ortaçağ'daki dinsel anlamını yitirmemekle beraber (çünkü yeni bir yaşam yöntemine de geçse insanoğlunun içinde kökleşmiş eski kalıpları bir çırpıda kırıp atması kolay değildir) yeni bir anlam daha kazanır. Bu, politik, ekonomik ve dünyasal erdemdir, Machiavelli'de görülecek olan erdem anlayışının kökenini oluşturur.⁴⁸

⁴⁸ A.g.y., s. 50.

4.3. DECAMERON'DA DİN

Kitapta hakim olan temel kavramlar akıl, şans, kader ve dindir. İnsanın yüceliğini öven Boccaccio, o dönemde yozlaşan dini de sert biçimde eleştirmekten kaçınmaz. Dinin toplum üzerindeki baskınlığını gözler önüne sermek isteyen Boccaccio inançsız bir insan değildir, aksine kitabın ilk hikayesinde bu yönünü gösterir.

Çok sevgili kadınlar, her işe, evreni Yaratan'ın saygın, kutsal adını anarak başlamak doğru olur, derim. İlk öyküyü anlatmak bana düştüğüne göre, Tanrı'nın mucizelerinden biriyle gireceğim söze. Öyküyü dinleyince, ona bağladığımız umutlar pekişecek, adını kutsayacaksınız bir kez daha.⁴⁹

Kitabın sonuç bölümünde de yazar bu düşüncesini yineler, inançları doğrultusunda teşekkürünü sunarak kitabını tamamlar. Boccaccio şu cümlelerle kendini ifade eder:

Çok soylu genç kadınlar, sizleri oyalamak için giriştiğim bunca uzun ve yorucu çabanın sonunda, bu yapıtın başında vermiş olduğum sözü, kendi yeteneğimden çok Tanrı'nın izni ve hayırlı dualarınızın desteğiyle yerine getirdiğimi sanıyorum. Bu nedenle önce Tanrı'ya sonra sizlere teşekkür

⁴⁹ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 45.

ediyor, kalemimi ve yorgun düşen elimi dinlendirmek zamanının geldiğini düşünüyorum.⁵⁰

Decameron'un ilk günün ilk hikayesi Ser Ciappelletto adında bir noter ile başlar. Ölüm döşeginde bir papazı kandırır, tüm yaşamında düzenbaz ve kötü biri olan Ser Ciappelletto öldükten sonra ermiş olur. İlk hikayeyi anlatan Panfilo bu yaşamın, hatta her şeyin geçici olduğundan bahseder ve iki dünyayı birbirinden ayırır. Sürdüğü konuşmasında dini körü körüne yaşamamak, aksine Tanrı'nın verdiği akıl ile o düzlemde yaşamının doğru olacağını belirtir:

Bu düzenin ayrılmaz parçası olan bizler, Tanrı'nın bağışladığı akıl, güç olmasa, esenliğe ulaşamayız. Sakın unutmayalım, Tanrı bu bağışı bizi ödüllendirmek için yapmaz. Bunları bize, bir yandan Tanrı'nın iyiliği, bir yandan da bizler gibi ölümlü iken, Yaratan'ın isteğine uyarak sonsuz mutluluğa kavuşmuş olanların duaları sağlar. Tanrı katına ulaştırmaya çekindiğimiz konularda, bizim geçtiğimiz deneyden geçtikleri için zayıf yanlarımızı bilen ölümlerimizi aracı kılar, onlara yöneltiriz dualarımızı. Tanrı'nın bağışlayıcılığının açık bir örneğini mi istiyorsunuz? Ölümlü gözlerimizin keskinliği, kutsal düşüncenin gizlerini okumaya yetmediği için, kimi kez yanlış bilgilere kanarak, sonsuza dek lanetlenmiş birini aracı kıldığımız olur Tanrı katında. Her şeyi bilir Tanrı. Yakaranın bilgisizliğine, aracılık edenin çarptırıldığı cezaya değil, içtenliğe bakar. Böyle bir aracıya edilen duaları da kabul eder.⁵¹

⁵⁰ A.g.y. s. 931.

⁵¹ A.g.y. s. 46.

Boccaccio'nun düşüncesine göre; Tanrı katında olan olayları insanların anlaması imkansızdır, bu da bilinmezi beraberinde getirir. Panfilo hikayesini bitirirken kurduğu cümlelerde insanın iç temizliğinden bahseder:

İşte Prato'lu Cepparello böyle yaşayıp öldü, ermişlik katına böyle erişti. Belki de Tanrı katında gerçekten ermişliğe ulaşmıştır, tersini ileri süremem. Yaşamı boyunca suçlar işlese de, kötülükler etse de, öyle bir pişmanlık duymuştur ki, belki de Tanrı gerçekten bağışlayıp, cennetine almıştır onu da. Böyle olup olmadığını bilemeyiz elbette. Bana sorarsanız, cennete gitmeyi, cehennemi boylamış, şeytanın ocağına düşmüş olması akla daha yatkın. Eğer böyleyse, Tanrı'nın hoşgörüsü daha da engin demektir. Hatalarımızı değil, içimizin temizliğini dikkate alır Tanrı. Dostu bilip, bir düşmanını aracı kıldığımızda bile, dileğimizi yerine getirir. Gerçek bir ermişi aracı kılmışız gibi. Yaşadığımız bu kara günlerde, bizimki gibi keyifli bir topluluğa sağlık, esenlik, neşe bağışlaması için, adına bir araya geldiğimiz Tanrı'yı yüceltelim. Bütün isteklerimizi ona iletip, ona sığınalım, sesimize kulak vereceğini aklımızdan çıkartmayalım.⁵²

Boccaccio'yu rahatsız eden tam anlamıyla din değil, dinin gerekliliklerini yerine getirmeyen insanlar ve dini insanlara kötü bir şekilde aktaran sadece kendini ve dünyevi işlerle kafalarını bozmuş din adamlarıdır. Boccaccio'nun dine bakış açısı burada Dante ile ayrılır. Dante insandaki bu yozluğu kiliseye yüklerken, Boccaccio

⁵² A.g.y. s. 60.

bu suçu insana yükler. Birinci günün ikinci hikayesinde Boccaccio açık ve net bir şekilde şu cümlelere yer verir;

Aradan birkaç gün geçti. Abraham yol yorgunluğunu atmıştı artık. Papa, kardinaller saraydaki başka kişiler konusunda ne düşündüğünü, sordu Jeannot. Abraham duraksamadan yanıt verdi: “Ne düşüneceğim? Tanrı topunun belasını versin. Din adamlarının hiçbirinde kutsallığın da inancın da saygınlığın da, iyilikseverliğin de, başka erdemlerin de izini göremedim. Şehvet, para hırsı, pisboğazlık, yalancılık, kıskançlık, kibir gibi kusurlar ve bunlardan beter ne varsa, öyle yaygındı ki, kendimi Tanrı'nın evi yerine şeytanın ocağına düşmüş sandım. Bana sorarsan, Papa da, yanındakiler de Hristiyan dinini koruyacak, gözetecek yerde, etkisiz kılmak, yeryüzünden sürmek için ellerinden geleni yapıyorlar, hem de büyük bir ustalıklarla.⁵³

Dante herkesi Hristiyan görmek ister, diğer dinlere pek tarafsız yaklaşamaz. Öte yandan Boccaccio'nun din anlayışı bütüncü bir anlayıştır. İnsanları Hristiyan, Musevi, Müslüman olarak ayırmaz, aksine kitabında her birine yer verir. Boccaccio için önemli olan kavram akıldır. Örneğin birinci günün üçüncü öyküsünde Boccaccio Selahaddin Eyyubi'nin⁵⁴ hikayesini anlatır: Hazinesi azalan hükümdar, İskenderiye'de tefecilik yapan Melkisedek'i çağırır. Ona hak dinlerinden hangisi en

⁵³ A.g.y. s. 65.

⁵⁴ Selahaddin Yusuf bin Eyyub (d. 1138, Tikrit - ö. 4 Mart 1193, Şam), Mısır ve Suriye sultanı, Eyyubi hanedanının kurucusu olan hükümdar. Hittin Muharebesi ile 2 Ekim 1187'de Kudüs'ü Haçlı kuvvetlerinden alarak kentte 88 yıl süren Hristiyan egemenliğine son verdi, akabinde Hristiyanların düzenledikleri III. Haçlı Seferi'ni etkisiz hale getirdi. https://tr.wikipedia.org/wiki/Selahaddin_Eyyubi

doğru din, Musevilik mi, Müslümanlık mı, Hristiyanlık mı sorusunu sorar. Ancak önemli olan, tek bir cevap değildir; hikayede vurgulanmak istenen akıldır. Örneğin:

Melkisedek akıllı adamdı. Vereceği yanıtta göre sultanın kendisini oyuna getirmek istediğini anlamıştı. Dinlerden hiçbirine ayrıcalık tanımazsa, bu oyuna gelmezdi.⁵⁵

Bunun üzerine aklını kullanarak güzel bir hikaye anlatan Melkisedek bu tuzaktan kurtulur. Üstelik Sultanın dostluğunu kazanır. Ruh yüceliğine önem veren Boccaccio için din ikinci plandadır. Bu nedenle de *Decameron*'da başka dinlerden insanlara da rastlamak mümkündür.

Başlangıçta Selahaddin'in bir kurbanı gibi görünen Melkisedek daha sonra onun rakibi, öykünün sonunda da dengi olur. Bu, kuşkusuz, hem onun akli, uyanıklığı sayesinde hem de karşısındaki kişinin yüceliği sayesinde olur. Hristiyan Boccaccio için Selahaddin'in Müslüman olması, Haçlıları yenmiş olması önemli değildir. Onun kendine ve başkalarına karşı kazandığı kişisel zaferin değeridir önemli olan. Bu öyküde üstü kapalı bir zeka yarışında izlediğimiz Selahaddin Eyyubi bir başka öyküde (X, 9) yeniden görülür.⁵⁶

⁵⁵ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 67.

⁵⁶ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 101.

Boccaccio, dini eleştirel bir bakış açısıyla ele alır: Birinci günün yedinci hikayesinde de Boccaccio papazları yeren konuşmalara yer verir. Bu hikaye de doğu masallarından esinlenilmiştir ve hikaye içinde hikaye anlatılır. Boccaccio Filostrato'nun ağzından kadınlara din adamlarını keskin bir şekilde anlatır. Ancak bu keskinlik, bir önyargı değildir. Bu eleştirel bir yaklaşımdır:

Değerli kadınlar, duran bir hedefi vurmak, kuşkusuz önemli bir başarıdır, ama atıcı birden karşısına çıkan bir hedefi vuracak olursa, olağanüstü bir başarı göstermiş olur. Papazların dürüstlükten, ahlaktan yoksun davranışları, isteyen sözlerini, eleştirilerini kolayca yönetebileceği durağan kötülük hedefleridir.⁵⁷

O dönemde din adamları hepsi olmasa da çoğu fırsat kovalayan, fırsat bulduklarında da peşini bırakmayan kötü insanlardır. İnsan akıllı ve uyanık olması halinde akıllı geçinen bu adamların oyunlarına düşmekten kendini kurtarabilir. Üçüncü günün üçüncü hikayesinde Filomena din adamlarını yerden yere vurur ve ders verir. Boccaccio'nun cümleleriyle:

Ben de, güzel bir kadının önemli bir din adamına oynadığı oyunu anlatacağım size. Davranışlarıyla, gelenekleriyle kendilerini herkesten daha akıllı, daha bilgili göstermeye çalışan bu adamların budalalığını gösteren öyküden, çağdaş düşünceli insanlar çok hoşlanacaklar. Hiç de dedikleri gibi değildir papazlar, ruhlarının çirkinliği, herkes gibi

⁵⁷ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 81.

çalışmalarını engellediğinden, tıpkı domuzlar gibi ne bulurlarsa ona ziftlenirler. Sevimli kadınlar, bu öyküyü yalnızca kurduğumuz düzene uymak için değil, bir gerçeği kafanıza sokmak için anlatacağım. Biz kadınların gereğinden fazla bel bağladığımız din adamlarını erkekler, dahası bizim gibi bir kadın bile oyuna getirebilir.⁵⁸

Yine eleştirel bir bakışla, üçüncü günün yedinci hikayesinde din adamları Boccaccio'nun sert sözlerinden kurtulamaz. Boccaccio döneminde, papazlar dış görünüşlerine önem vermiş, zenginleşmiş ve dünyevi zevklere kendilerini kaptırmışlardır. Boccaccio da eski papazlarla yenilerini kıyaslar. Örneğin:

Papaz olduğumu anlamışsınızdır, papazların iç yüzünü iyi bilirim. Sizinle açık açık konuşmamın nedeni, papazları iyi tanımanızı, yaptığımız hatayı anlamanızı isteyişim, bu hakkı kendimde görmem. Eskiden saygıdeğer, bilge papazlar varmış. Bugün kendilerine bu adı yakıştıranların, papaz olduklarını söyleyenlerin, cüppelerinden başka bir ilgileri yok papazlıkla. Kaldı ki cüppeleri bile değişik. Tarikatları kuranlar, dünya nimetlerine sırt çevirdiklerini belirtmek için, kaba kumaşlardan yapılmış daracık cüppeler giyerlerdi. Şimdikilerin cüppeleri ise en parlak, en gösterişli kumaşlardan yapılıyor, içleri astarlanıyor, ölçüsü bol tutuluyor, papanın giysileri örnek alınıyor. Bunları sırtlarına geçiren papazlar kiliselerde, alanlarda görmemişler gibi, şişine şişine dolaşıyorlar utanmadan. Balıkçının ırmağa attığı her kepçeye bol balık gelmesini istemesi gibi, bunlar da geniş cüppelerinin altına sürüyle softa, sürüyle dul kadın, sürüyle kadınlı erkekli salak takılsın istiyorlar. İşleri güçleri bu. Daha doğrusunu

⁵⁸ A.g.y. s. 252-253.

söylemek gerekirse, bu adamlar cüppeyi değil, yalnızca rengini taşıyorlar sırtlarında. Eski papazlar insanların mutluluğunu düşünürlerdi, bunların kadınla paradan başka bir şey düşündüğü yok. Bütün yaptıkları yalanla dolanla geri zekalıları korkutmak, ayinlere katılır, kiliseye bağışta bulunursa günahlarının silineceğine inandırmak. Kendilerini Tanrı'ya adadıklarından değil, tembel oldukları, zorluklardan kaçmak istedikleri için papazlığa sığınıyorlar. Biliyorlar ki, insanlar ölmüşlerinin ruhlarına dua edilmesi için ekmek de getireceklerdir, şarap da, başka bir şey de. Gerçi dua etmek, sadaka vermek günahları bağışlatır, ama bunları yapanlar, yaptıklarından kimlerin yararlandığını görselerdi, hiç kuşku yok ya vazgeçerlerdi davranışlarından, ya da domuzlara verirlerdi verdiklerini. Papazlar, varlıklı insan sayısı azaldıkça daha rahat edeceklerini bildiklerinden, her yola başvurup etrafa korku salarak insanları malsız mülksüz bırakmaya çaba harcarlar. Hovardalığı kötülerler ki, erkekler aradan çıksın da kadınlar kendilerine kalsın. Tefeciliği, başkasının sırtından para kazanmayı günah sayarlar. Bu paralar kiliseye verilsin de, daha süslü giysiler giyelim, piskopos kardinal rütbeleri satın alalım diye düşünürler. Bu uygunsuzluklar yüzlerine vurulunca da 'Siz bizim yaptığımıza değil, dediğimize bakın' karşılığını vererek, sorumluluktan kurtulduklarını sanırlar. Koyunların çobandan daha güçlü olmasını isterler. Üstelik insanların çoğunun 'bizim dediğimizi yapın' önerisinin gerçek anlamını kavramadıklarını bilirler. Bu günün papazları bakın neyin yapılmasını isterler. Keselerini parayla doldurmanızı, her sırrınızı kendilerine açmanızı, isteklerinize gem vurmanızı, sabırlı olmanızı, küfürleri sineye çekmenizi, kötü söz etmemenizi isterler. İyi, doğru, yerinde isteklerdir bunlar. Peki niye önerirler bunları? Gemilerini yürütebilmek için. Para olmazsa, yan gelip yatabilirler mi? Siz paranızı har vurup harman savurursanız, papazların bir eli yağda bir eli balda olmaz. Siz kadınlarla düşüp kalkarsanız, papazlara kadın kalmaz. Siz

sabırlı, bağışlayıcı olmazsanız, papazlar evinizin içine sızıp huzursuzluk saçamazlar. Bilmem daha sayıp dökmeme gerek var mı? Zaten kafası çalışan birini bulduklarında, kendi ağızlarıyla söylüyorlar işledikleri suçları. Dünyadan el etek çekemiyorlarsa, ne demeye manastırlara kapanıyorlar? İnsanların arasına karışmak istiyorlarsa, niye İncil'in 'İsa yapmaya, öğretmeye başladı' cümlesini örnek almıyorlar kendilerine. Önce kendileri örnek olsunlar, sonra başkalarına akıl vermeye kalkışsınlar. Kürsüde ver yansın eden öyle papazlar biliyorum ki, yalnız aile kadınlarının değil, rahibelerin bile peşinde koşarlar. Bunları örnek alacağız kendimize? Elbette herkes istediği gibi davranabilir. Ama yaptığının eğriliğini doğruluğunu Tanrı bilir ancak.⁵⁹

Pampinea'nın anlattığı dördüncü günün ikinci hikayesinde sürekli kadınlarla birlikte olmak isteyen bir papazın hikayesi anlatılır. Boccaccio, bu hikaye ile din adamlarının iki yüzlülüğü tekrar ortaya çıkar. Bu iki yüzlülük belki de dönemin genel yapısının bir aynasıdır:

Hepiniz bilirsiniz şu atasözünü "el üstünde tutulan insanın suçuna kimse inanmaz." Bu sözden yola çıkarak, hem bana verilen görevi yerine getireceğim, he de din adamlarının ikiyüzlülüğünü ortaya koyacağım. Din adamlarının yerlere sürünen bol cüppelerine, yüzlerinin yalancı solgunluğuna bakın. Bir şey istediklerinde alçalıp yumuşayan, kendilerinin de işledikleri kusurları işleyenleri azarladıklarında yükselip kükreyen seslerini dinleyin. Kendilerinin de bizlerin de ruhlarımızın kurtuluşu için, onlara bağıшта bulunmamız gerektiğini söylerler bize.

⁵⁹ A.g.y. s. 294.

Üstelik, cennet zaten onların malıdır, biz ölümlüler yaşarken yaptığımız bağışlarla orantılı olarak, cennette bir yer edinebiliriz kendimize. Eğer buna inanıyorlarsa kendilerini aldatıyorlar, inanmıyorlarsa kendilerine güvenenleri kandırıyorlar. Elimdeki kanıtları açıklayacak olsam, bol cüppelerinin altında neler gizledikleri ortaya dökülecek. Yüce Tanrı bu yalancıları, kimi kez, anlatacağım öyküdeki papaz gibi ödüllendirir!⁶⁰

Yedinci günün üçüncü hikayesini yazar Elissa'nın ağzından anlatır. Bu hikayede Keşiş Rinaldo çocuğuna vaftiz babalığı ettiği kadınla yatarken, kadının kocası gelir. Kocayı, çocuğun içindeki kurtları düşürmeye çalıştıklarına inandırır. Bu hikayede de Boccaccio'nun din adamlarına karşı kullandığı sert dil hakimdir. Aslında, Boccaccio, dinin hurafeler ile olan bağını ve halkı yanlış yönlendirmesini eleştirir:

Bunları yapan yalnızca sözünü ettiğim keşiş Rinaldo mu? Böyle davranmayan keşiş mi var? Rezil dünyanın yüz karası hepsi! Yağ bağlamış göbeklerinden, pembe yanaklarından, süslü giysilerinden utanmazlar. Güvercinler gibi değil, dövüşten çıkmış ibiği havada horozlar gibi dolaşırlar ortalıkta. Dahası, hücreleri tıka basa krem, merhem kutuları, değişik reçel kavanozları, esans şişeleri, çeşit çeşit şekerleme kutuları, tatlı şarap, Yunan şarabı gibi değerli şarapların taşıdığı destilerle doludur. Yakından bakılınca keşiş hücresinden çok, baharatçı itriyatçı dükkanına benzerler. Bu adamlar damla hastası olduklarını başkalarının öğrenmesinden utanç duymazlar. Oruç tutmanın, aşırı yemekten kaçınıp ölçülü yiyip, ölçülü yaşamının insanları zayıf, ince yapılı, sağlıklı

⁶⁰ A.g.y. s. 363.

kıldığını bilirsiniz. Böyleleri de hasta olurlar ama, kuşkusuz damla hastalığına tutulmazlar. Damla hastalarına dünyadan el ayak çekmeleri, din adamları gibi bir yaşam sürmeleri salık verilir. Sınırlamaların, uykusuzlukların, ayinlerin, sıkı bir düzenin insanı zayıflattığını, soldurduğunu bilmediğimizi sanıyorlar. Ermiş Domenico'nun ya da ermiş Francesco'nun dört cüppelerinin olmayıp bir cüppeleri olduğunu, cüppelerini boyalı, yumuşacık yün kumaşlardan yaptırmayıp, doğal renkli keçelerden yaptırdıklarını, gösteriş için değil, soğuktan korunmak için giyindiklerini bilmediğimizi sanıyorlar. Tanrı onların da onları besleyen akılsızların da yardımcısı olsun.⁶¹

Din hususunda, bir başka örnek de sekizinci günün ikinci hikayesinde Panfilo hikayesine giriş yaparken insanları din adamlarına karşı uyarır. İnsan aklını kullanmalı ve uyanık olmalıdır. İnsan, en önemli özelliği olan aklını kullanmalı ve oyuna gelmemelidir.

Güzel kadınlar, sürekli olarak bize saldırır, ama saldırılarına karşılık veremediğimiz insanlarla ilgili bir öykü anlatacağım. Papazlarla demek istiyorum. Kadınlarımıza karşı haçlı seferi ilan etmişler. Kadınlarımızdan birini altlarına aldıklarında, İskenderiye sultanını zincire vurup Vignone'ye⁶² getirmiş gibi, günahlardan, cezalardan arındıklarını sanıyorlar. Çaresiz siviller, onlara aynı karşılığı veremiyor, analarına, bacılarına, arkadaşlarına, kızlarına ayrı öfkeyle çullanıp öçlerini alamıyorlar. İşte bu konuda, köyde geçen bir öykü anlatacağım sizlere,

⁶¹ A.g.y. s. 586.

⁶² Papalığın o dönemdeki merkezi olan Avignon.

özellikle sonuna güleceksiniz. Üstelik, papazların her dediklerine inanmamak gerektiği sonucunu da çıkartacaksınız.⁶³

Hikayelerden de anlaşılacağı üzere Boccaccio'nun din ile ilgili bir sorunu yoktur. Boccaccio'yu etkileyen olay Ortaçağ din anlayışındaki yozluk, din adamlarının dini kötü niyetlerle kullanmalarıdır. Yazar, din adamlarıyla kavga etmez, Dante gibi hakkını meydanlarda aramaz, lakin ustalıkla yaptığı işi diğer bir deyişle kelimelerini seçerken kullandığı alaycı ve ironik dili sayesinde onları yerden yere vurur. Yerine getirilmesi gereken görev ulvidir. Din adamlarının dünyevi meselelere kendini kaptırması yüzünden Boccaccio, kitabında insanları uyarmak ister, hikayeleri anlatırken kişisel görüşlerini de kahramanlar üzerinden kitabına ekler, bir nevi okuyucularını eğitir, tıpkı Dante'nin *İlahi Komedya* ile yapmaya çalıştığı gibi.

⁶³ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 653.

4.4. DECAMERON'DA ŞANS, KADER VE İNSAN

Şans ve kader kavramlarını birbirinden ayırmamız çok zordur, bu iki kavram birbirine oldukça yakındır. Bu kavramlar *Decameron*'un bütününe hakimdir. Öyle ki kitapta geçen aşk temalarında şansın müdahale etmediği ya da etkilemediği bir hikaye yoktur.

İnsanın en ön planda olduğu *Decameron*'da, Boccaccio kadına verdiği değeri neredeyse her satırda işler, kadına hakkını teslim eder ve düşünen bir varlık olduğunu vurgular. *Decameron*'un kadın kahramanlarını da övme isteğini şu cümlelerle kaleme alır:

Kilisede yalnızca yedi kadın vardı. Yas giysilerine bürünmüş kadınlar, kutsal ayini dinledikten sonra bir araya geldiler. Biri öbürünün arkadaşı, komşusu ya da akrabasıydı. Hiçbirinin yaşı yirmi sekizi geçmiyordu, en gençleri ise on sekizin altında değildi. Akıllı, soylu, güzel, dürüst kadınlardı.⁶⁴

Boccaccio şans kavramına ne kadar önem verse de şans ve kader iç içe geçtiği için rastlantılardan da bahseder. İkinci günün üçüncü hikayesinde sıranın kendisine geldiğini anlayan Filostrato şans ve kader konusuna da değinerek şu sözleri söyler:

⁶⁴ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 34.

Değerli kadınlar, rastlantılar konusu, bitip tükenmek bilmez. Kendi çabamızla ulaştığımız sandığımız birçok sonucu, dikkat edince, rastlantılara borçlu olduğumuzu görürüz. Bizi aşan gizemli kararlar sonucunda, birinin elindekiler bir başkasının eline geçip, sonra yine geri gelebilir; bu oyunu yönlendiren ilkeyi bilemeyiz biz. Öykülerimizin bir çoğunun da doğruladığı bu ilkenin, hemen her gün yeni bir örneğiyle karşılaşırız.⁶⁵

Nitekim, kadın bazen kadere isyan eden bir varlık olarak karşımıza çıkar. Boccaccio erkek ve kadın arasındaki eşitsizlikten söz eder. Yazara göre kadın cinsel zevkleri yerine getiren bir araç değil, kendi hayatını yaşayabilen bir varlık olmalıdır. Üçüncü günün altıncı hikayesinde kocasını akli ile kandıran bir kadının ağzından kadınlık, kader ve şans ile ilgili olarak şu cümleler çıkar:

“Kadın doğmak talihsiz olmak demekmiş meğer, boş yere sevmişiz hepimiz kocalarımızı. Sekiz yıldır canımdan fazla sevdim seni. Ama şimdi bir başka kadın için yanıp tutuştuğun herkesin dilinde. Ne alçak, ne rezil adammışsın. Kiminle birlikte olduğunu sanıyorsun? Gönlün bir başkasındayken, sever gibi yapıp, kandırdığım öz karınla birlikte oldun. Namussuz, hain adam, Ricciardo'nun karısı değilim ben, Catella'yım.”⁶⁶

⁶⁵ A.g.y. s. 118.

⁶⁶ A.g.y. s. 282.

Bu hikayenin başında yazar Lauretta'nın ağzından yazgıdan söz eder ve erkek kadın tahlilleri yapmayı sürdürür. Kadınlardan biri yüzünden mutluluktan mutsuzluğa dönüşen bir sevda öyküsünü ele alır. Bu da kaderin ve kadının değişimine örnek olarak verilebilir:

Genç kadınlar, her kusurun o kusuru işleyende, dahası çoğu kez başkalarında büyük sıkıntılara yol açtığını görebilirsiniz kolayca. Bizi tehlikelerin kucağına atan kusurların başında, öfke gelir. Öfke, üzüntüden kaynaklanan ani, ölçüsüz bir davranıştır. Aklımızı başımızdan alır, ruhumuzun gözlerini perdeler, içimizi kızgınlık ateşiyle tutuşturur. Öfke genellikle kimi erkeklerde görülür. Ama en büyük zararı, özellikle kadınlara verir. Kadınlarda ruhlarında daha kolay tutuşup, daha açık bir alevle yanar, daha az bir dirençle karşılaşır. Bunda şaşılacak bir yan yok. Çünkü ateş, hafif ve yumuşak nesnelere, katı ve ağır nesnelere oranla çok daha çabuk sarar. Erkekler alınmasınlar ama, biz onlardan daha dayanıksız, daha değişkeniz. Bu doğal eğilimden yola çıkıp, yumuşaklığımızın iyiliğimizin ilişki içinde olduğumuz insanlarda rahatlamaya erince yol açtığını, kızgınlığın öfkenin ise sıkıntı ve tehlike kaynağı olduğunu göz önüne alarak, bu kusurdan daha iyi sakınabilmemiz amacıyla, üç delikanlıyla üç kadının, az önce de dediğim gibi, kadınlardan birinin öfkesi yüzünden mutluluktan mutsuzluğa dönüşen sevda öykülerini anlatacağım.⁶⁷

Doğa ve şans kavramları birbiriyle ilişki içerisindedir. İnsan doğanın bir parçasıdır ve doğanın getirdiği olumsuzluklardan etkilenir. Pampinea bu iki kavramı

⁶⁷ A.g.y. s. 375

altıncı günün ikinci hikayesinde sorgular, bu kavramların bazen fani insanlar gibi davrandıklarını aktarır:

Güzel kadınlar, bir türlü karar veremiyorum. Kim daha suçlu; soylu bir ruhu çirkin bir bedene yerleştiren doğa mı, yoksa birçok kişi gibi, hemşerimiz Cisti örneğinde olduğu gibi, soylu ruh taşıyan bir bedene aşağılık bir işi uygun gören talih mi? Soylu bir ruha sahip olan Cisti'yi felek fırıncı yapmıştı. Doğanın sağduyulu olduğunu, budalaların gözleri görmez sandıkları talihin ise bin gözü olduğunu bilmesem, ikisine de ağzımı açıp gözümü yumacağım. Ne var ki, ikisi de zaman zaman biz ölümlüler gibi davranırlar. Başlarına nelerin gelebileceğini bilmeyen ölümlüler, değerli şeylerini evlerinin en kötü, en az kuşku uyandıran yerlerine saklarlar. Sırası geldiğinde de buradan çıkarıp alırlar. Böylece evin en kötü yeri, güzel bir odadan daha çok işe yarayabilir olur. Tıpkı bunun gibi, yeryüzünün iki efendisi de en değerli şeylerini çoğu kez, en kötü koşulların altına gizlerler. Gerektiğinde buradan çekip çıkartıklarında bu nesnelerin parlaklığı daha da göz alır.⁶⁸

Şans ve doğa ilişkisine bir onaylama da Panfilo'dan altıncı günün beşinci hikayesinde gelir. Bu hikaye oldukça özeldir, Boccaccio'nun resamlara ve resme olan saygısını anlatır: özellikle de ressam Giotto'ya olan sevgisini gösterir, ayrıca hikayede dış görünüşle iç dünyanın çatışmasını anlatır. Burada bir nevi bir mücadele söz konusudur, iç-dış, güzel-çirkin, zengin-yoksul gibi. Boccaccio'nun ifadesiyle:

⁶⁸ A.g.y. s. 528-529.

Çok sevgili kadınlar, az önce Pampinea'nın da kanıtlamış olduğu gibi, talih çoğu kez yoksul giysilerin gerisinde erdem hazinelerini gizler. Bunun gibi, doğa da çirkin görünüşlü insanları üstün zekalı kılabilir.⁶⁹

Emilia'nın anlattığı dokuzuncu günün dokuzuncu hikayesinde bir kadının nasıl davranması gerektiği hakkında bilgiler verilir. Doğa-insan ilişkisi de ön plandadır. Namus ile bilgeliğe ulaşacağını aktarır.

Sevgideğer kadınlar, kurulu düzeni akılcı bir biçimde ele alacak olursak doğanın, geleneklerin ve yasaların kadınları erkeklerin güdümüne verdiklerini, erkeklerin onları istedikleri gibi yönlendirip yönetmelerine kadınların boyun eğdiklerini açıkça görürüz. Bağımlı olduğu erkeklerden dirlik, mutluluk, rahatlık bekleyen bir kadının sabırlı, uysal, alçak gönüllü olması gerekir. Daha da önemlisi, namuslu olması gerekir, çünkü namus bilgeliğin en önemli hazinesidir.

Her konuda ortak çıkarları dikkate alan yasalar, ya da gücü çok büyük ve etkili olan gelenekler, töreler bu gerçeği bize öğretmediklerinde, bu kez doğa açık bir biçimde doğrular bunu. Doğa bize dayanıksız, güçsüz bedenler, pısrık, ürkek yürekler, uysal, merhametli ruhlar vermiştir. Gücümüz kuvvetimiz az, sesimiz kulak okşayıcı, ellerimizin ayaklarımızın hareketleri uyumludur. Bütün bunlar bizi bir başkasının yönetmesi gerektiğinin belirtileridir. Aklımız bize, yardıma, yönetilmeye gereksinme duyan kişinin, yöneticisine karşı uysal, saygılı, boynu bükük olması gerektiğini söyler. Bizim yardımcılarımız, yöneticilerimiz erkekler değil mi? Öyleyse erkekleri saymak, onlara boyun eğmek zorundayız.

⁶⁹ A.g.y. s. 238.

Böyle davranmayanların yalnızca sert bir biçimde kınanmayıp, ağır cezalara çarptırılmaları gerektiğini düşünüyorum. Pampinea'nın az önce anlattığı öykü, bir kez daha bu konuyu aklıma getirdi. Talano'nun kafasının dikine giden karısına, kocasının veremediği dersi Tanrı'nın verdiğini anımsayacaksınız.

Dediğim gibi, doğaya, geleneklere, töreye karşı gelerek saygılı, uysal, sevecen davranmayan her kadın bana göre ağır, sert bir ceza hak eder. Size bu konuda Salamone'nin adaletinden, bu hastalığa tutulmuş olanlar için yararlı bir ilaç oluşturan bir örnek vereceğim. Böyle bir ilaca gereksinme duymayan kadınlar, üstlerine almasınlar. 'Atın iyisinden de kötüsünden de mahmuzu, kadının iyisinden de kötüsünden de sopayı eksik etmeyeceksin' atasözünü benimseyen erkekler de üstlerine almasınlar. Bu atasözünü kötü niyetle yorumlayıp, kadınların tümüne yönelik olduğunu söyleyebiliriz, ne var ki dürüst bir biçimde yorumladığımızda da doğru olduğunu görürüz. Kadının yapısı gevşektir, kolay eğilir bükülür. Kendilerine tanınan sınırların çok dışına çıkanları cezalandırmak için sopa atmak gerekir. Sınırları çiğnemeyenlere gelince sopa onları yerinde tutar, sindirir. Neyse ahlak dersi vermeyi bırakıp, öyküye geliyorum.⁷⁰

Kadınların iğneleyici sözler söyleyebilme gerekliliğini Neifile onaylar ve altıncı günün dördüncü hikayesini anlatırken şansın hayata ve dünyaya olan müdahalesinden bahseder. Çekingen kadın zorda kaldığı anda ağzına gelen sözleri söyleyebilecek gücü kaderin yardımıyla kendinde bulabilir. Bu gereklilik durumunu yazar şu sözcüklerle dile getirir:

⁷⁰ A.g.y. s. 804-805.

Sevdalı kadınlar, taşı gedğine koymak için iğneleyici, uygun sözcükler gerekir. Çoğu kez de talih, çekingenlerin yardımına koşarak, zor duruma düşmedikçe bulamayacakları sözcükleri dillerinin ucuna getirir.⁷¹

Bilindiği üzere aşk Boccaccio için oldukça önemlidir. Panfilo yedinci günün dokuzuncu hikayesine aşkı överek başlar. Aşık bir kadının her şeyi yapabileceğini söyler. Bu hikaye XII. yüzyılda yaşamış olan Fransız şair Mathieu de Vendôme'un *La Comoedia Lydiae* adlı Latince şiirinden esinlenmiştir.⁷² Hikayede Şans ve kader kavramından bahseder bir anlamda aklı da ön plana alır.

Saygıdeğer kadınlar, gözünü sevda bürümüş bir insanın tehlikelerden, zorluklardan korkacağını sanmıyorum. Anlatılan öyküler kaç kez kanıtladılar. Anlatacağım öykü, sizi daha da inandıracak buna. Akıldan çok talihin desteğini kazanan bir kadından söz edeceğim sizlere. Hiçbirinize onun yaptıklarını yapmaya kalkışmasını önermiyorum. Çünkü talih her zaman insanın yardımına koşmadığı gibi, her insanın gözünü yanıltmak da kolay değildir.⁷³

Bu hikayede geçen hizmetçi kız ile Pirro arasındaki konuşma *Şans* kavramını açıkça ortaya koyar. Bu şans, diğer bir deyişle kader insanın elindedir, insan kendine

⁷¹ A.g.y. s. 535.

⁷² A.g.y. s. 625.

⁷³ A.g.y. s. 625-626

göre onu yönlendirmeye çalışabileceği gibi, kadere teslim olmak da yine kendi elindedir.

Birkaç gün önce sana, hanımımın yüreğinde tutuşturduğun sevda ateşinden, sana beslediği sevgiden söz etmiştim. Aynı sözleri bugün de yinelemek istiyorum. Geçen günkü gibi katı davranacak olursan, hiç kuşkun olmasın çok yaşamaz, ölür hanımım. Yalvarırım sana, isteğine karşılık ver. Katı davranmakta inat edersen, akıllılık değil aptallık etmiş olursun. Böyle güzel, soylu bir kadının seni herkesten çok sevmesi büyük bir onur değil mi? Seni onurlandıran, gençliğinin isteklerine karşılık veren, dahası başın sıkıştığında güvenceli bir sığınak sağlayan talih kuşuna dua etmelisin. Akıllı davranacak olursan erişebileceklerine erişmiş tek bir arkadaşın var mı? Silahtan, attan, giyim kuşamdan, para puldan yana hiçbir sıkıntın olmayacak. Yeter ki, sevgini esirgeme ondan. Dediklerimi can kulağıyla dinleyip, aklını başına toplu. Talih kuşunun insanın başına bir kez konacağını unutma. Başına konan kuşu yakalayamazsan, düşeceğin yoksullukların, sıkıntıların nedenini başkalarında değil kendinde ara.⁷⁴

Boccaccio'ya göre kader öyle bir kavramdır ki, bu nedenle hiçbir hesaplaşma diğer dünyaya kalmaz, bu dünyada karşılığını bulur. Sekizinci günün yedinci hikayesinde bu hesaplaşma durumuna rastlarız, ayrıca bu hikaye yazar hakkında otobiyografik öğeler de barındırır:

⁷⁴ A.g.y. s. 628-629.

Çok sevgili kadınlar, eden bulur deyiminin doğruluğuna sık sık tanık oluruz. Bu nedenle, başkalarının başına gelenlere keyiflenmek akıl karı değildir. Anlatılan öyküleri dinlerken gülünecek olaylara sık sık güldük, bu olayların öç almaya yol açmadıklarını gördük. Oysa ben, buralı bir kadına haklı olarak verilen bir karşılık nedeniyle, acıma duygunuzu uyarmak istiyorum. Birine bir oyun oynayan kadın, öyle bir oyuna gelir ki, ölümden kıl payı kurtulur. Bu öykünün size de yararı dokunacağını sanıyorum, çünkü birine bir oyun oynamaya kalktığımızda, iyice düşünmenizi sağlayacak.⁷⁵

Hikayede kadınlara bilgili insanlara bulaştığında bir şekilde belki de şansın da yardımıyla sonuçlarına katlanmaları gerektiği söylenir ve hikayenin son paragrafı bizlere adeta ders verir niteliktedir:

Okumuş yazmışlarla da dalga geçilebileceğini sanan akılsız kadının oynamaya kalktığı oyun işte böyle sonuçlandı. Erkeklerin tümü değilse bile, büyük bir bölümü şeytana külahını ters giydirir. Bu nedenle kadınların, erkeklere özellikle de okumuş yazmış erkeklere oyun oynamaya kalkışmamalarını öneririm.⁷⁶

Şans öyle bir kavram ve olgudur ki, bazen insanı çok kötü bir durumdayken kurtarır. Konunun serbest olduğu dokuzuncu günün ikinci hikayesi de böyle bir konuyu işler, diğer bir deyişle şansın hayattaki rolünü anlatır. Elissa hikayesine başlamadan önce bir kez daha şansın önemini vurgular:

⁷⁵ A.g.y. s. 688-689.

⁷⁶ A.g.y. s. 714.

Çok sevgili kadınlar, Madonna Francesca'nın sıkıntılarından ustaca kurtuluşunun öyküsünü dinledik. Genç bir rahibe de, talihin yardımıyla, karşı karşıya geldiği bir tehlikeden sıyrılmayı başarır. Başkalarının işine karışıp akıl vermeye kalkışan bir sürü budala olduğunu bilirsiniz. Öykümü dinleyince talihin bu gibilere çoğu kez yerinde bir ders verdiğini göreceksiniz. Sözü ettiğim rahibenin bağlı olduğu başrahibe de böyle bir ders alır.⁷⁷

Dostluğu öven onuncu günün sekizinci hikayesinde kaderin varlığı hakkında önemli cümlelerle karşılaşırız. Kitabın sonlarına doğru geldiğinde Boccaccio insanların kader ve şans hakkında etraflıca düşünmesini ister fakat Tanrı hiç sayılmamalıdır. Bu durumu şöyle anlatır:

Kimi filozoflar, ölümlülerin davranışlarını ölümsüz Tanrıların kararlarının, isteklerinin sonucu sayarlar. Bu nedenle içlerinden bir bölümü geçmişte olan, gelecekte olacak her şeyi yazgıya bağlar. Bir bölümü ise bu kuralı yalnızca geçmişteki olaylara uygular. Bu görüşleri aklımızla değerlendirecek olursak, önlenemeyecek olaylar karşısında bir şey yapılamayacağını, Tanrılara karşı çıkılamayacağını görürüz. Sonsuza dek geçerli yasaları uygulayan Tanrıların, hiçbir yanlışa düşmeden insanları, nesnelere yönettiklerine inanmak zorunda kalırız. Onların yaptıklarına dil uzatmak çılgınlık, aptallık olduğunu açıkça görebilirsiniz. Böyle bir öfkeye kapılanları zincire vurmak gerekir.⁷⁸

⁷⁷ A.g.y. s. 765.

⁷⁸ A.g.y. s. 881.

Kader veya *Şans* kavramları Tanrının yeryüzündeki her şeyden bilgisi olması ve olayların onun iradesi ile birlikte ilerlemesidir. O dönemlerde değiştirilemez olan kader kavramının, *Decameron* ile birlikte yavaş yavaş değişebileceği görülür. Kader kavramına kitabında sık sık yer veren Boccaccio, Dante'den etkilenmiştir fakat belki iki yazarın görüşleri bir noktada ayrılır. İnsanlar da bazen kendi kaderini attıkları adımlarla, akıllarını ve kurnazlıklarını kullanarak şekillendirebilirler. Kader insanlara yardım edip onların mutlu sona ulaşmalarını sağlar. Şansın insana yardım etmesine örnek olarak, yedi genç kadın veba salgınından uzaklaşmak için bir plan yaptıklarında şans ayaklarına gelmesi verilebilir.

Kadınlar böyle konuşurken, kiliseye en gençleri yirmi beş yaşın üstünde görünen üç genç erkek girdi. [...] Pampinea gülümseyerek: “Talihimiz varmış” dedi. “Değerli, akıllı üç genç çıktı karşımıza. Kendilerine bu görevi verecek olursak, seve seve yardımcı olur, korurlar bizi.”⁷⁹

Boccaccio rastlantıya, tesadüfe kader adını verir. Bu durum, vuku bulan diğer bütün şeylerin aksine “Tanrının zihninde planlanmamış, kendi haline bırakılmış bir olay”dır, diğer bir deyişle vuku bulması gibi vuku bulmaması da olasıdır. Her türlü mantığın dışında olduğundan önceden görülmesi olanak dışıdır. Rastlantı insana yardım edebildiği gibi zarar da verebilir. İnsan zaman zaman üstün gelir, ya da yenik

⁷⁹ A.g.y. s. 39.

düŖer. Yazarın kaderden sık sık yakındığına tanık oluruz. [...] YaŖam adeta kaderin bir serüveni gibidir.⁸⁰

İkinci günün ikinci hikayesinde Ŗans, kader, insanın önüne kadar gelir, onu seçme ya da reddetme insanın elindedir, diğer bir deyiŖle karar verecek olan insandır. İnsan karar verir ve sonuçlarına katlanır, boyun eğmez, düşünerek en doğru hamleyi yapabilir.

Marki kendisine oyun oynadığına göre, talihin karŖısına çıkarttığı bu fırsattan yararlanması doğru olmaz mıydı?⁸¹

Boccaccio'nun düşüncesine göre, insan kaderi karŖısına alıp onunla mücadele edebilir. Kaderin getirdikleri ne kadar zorlu olursa olsun insanoğlu gücünün son noktasına kadar uğraŖıp onu alt etmeye çalışabilir. İkinci günün dördüncü hikayesinde Landolfo Rufolo ters giden Ŗansını yenmek için tüm gücüyle savaŖır ve kadere üstün gelir. Boccaccio okuyucularına kadere karŖı boyun eğmeme mesajını verir. Ortaçağ kader anlayışından ayrılan bu düşünce yapısı kötü Ŗansa karŖı yapılan bir başkaldırıdır. Nihayetinde kaderin bir sonucu olarak bu rastlantısal serüvenler insanları çok farklı yerlere sürükleyebilir. Bu yolculuklarda insan aklını kullanmalı ve kadere boyun eğmemelidir.

⁸⁰ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 109,110

⁸¹ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 sf 115

Sekizinci günün üçüncü hikayesi, kendisine şaka yapılan Calandrino'nun hikayesidir. Şans iki arkadaşının yanında olur ve onun kimseye görünmeden eve gelmesine sebep olur. Diğer bir deyişle, şans insanların işini kolaylaştırır. Boccaccio'nun sözleriyle:

Durdurulmadan yoluna devam eden Calandrino, değirmenin köşesindeki evine vardı. Talih de bu şakadan yana olmalıydı ki, herkes yemekte olduğu için, ırmak kıyısında da, kent sokaklarında da kimse Calandrino ile konuşmadı.⁸²

Decameron'da insan bazen kötü kadere lanet okur. Şanssız olan insanın özünde iyi biri olması ama hayatın onu istemediği yollara sürüklemesi ihtimali unutulmamalıdır. Bunun örneğini onuncu günün ikinci hikayesinde, Ghino di Tacco ile Cligni başpapazı arasında geçen hikayede aralarında geçen konuşmada kötü kadere rastlarız. Ama sonunda bir insan başka bir insanın kaderini değiştirebileceği örneği ile karşılaşırız.

“Tanrı adına ant içerim ki, senin gibi birinin dostluğunu kazanabilmek için, bana şimdiye dek çektirdiklerinin çok daha fazlasını çekmeye hazırım. Seni böyle kötü bir meslek seçmek zorunda bırakan kör talihine lanetler olsun.” [...] “Kutsal peder” dedi, “sizden Ghino di Tacco’yu bağışlamanızı istiyorum. Onun gibi değerli, iyi yürekli insanla karşılaşmadım daha önce. Yaptığı kötülüklerin sorumlusu kendisi değil,

⁸² A.g.y. s. 667.

talihi. Ona, uygun bir yaşam sürdürme olanağını sağlayarak talihini değiştirecek olursanız, hiç kuşkusuz kısa bir süre sonra siz de onu, benim gördüğüm gözle görmeye başlayacaksınız.”⁸³

Yapıtı ile Boccaccio hümanizmin temellerini atar. Zira akıl ve insan temeldir. Bu nedenle yazara göre insan aklını kullanıp kadere boyun eğmemelidir. Düşünen insan kaderini kendisi belirler, tabi ki insanın üzerinde bir güç olduğu fikrini yok saymaz ama cahil bir şekilde davranılmasını da sert ve alaycı bir dille eleştirir. Yazara göre insan yaptığı doğru seçimlerle ve şansının yardımıyla mutluluğa er ya da geç bu dünyada ulaşabilir. Ama bu süreçte kendini geliştirmeli, okumalı ve hayattan zevk alacağı şeylere yönelmelidir, ancak o zaman hayatın gerçek değerini anlayabilir.

Boccaccio okuma yazma bilen aristokrat ve kentsoylu kadınların dışında okuma yazma eğitimi almayan kadınları da önem verir ve kitabını onlara adarken şanslarını kendilerinin yaratması için öğütler verir. Kadın erkek eşitliğini sık sık yapıtında dile getirir. Bu nedendir ki Boccaccio'nun düşüncesinin temeli kaderi ve doğayı bir bütün olarak ele almasıdır.

⁸³ A.g.y. s. 830,831.

4.5. DECAMERON'DA AŞK, AKIL VE İNSAN

Akıl ve düşünme gücü daha ilk günün ilk hikayesinde hatta ilk satırlarda kendine yer bulur. Din insanlar var olduğu için vardır, Boccaccio aklın gücünü şu sözlerle vurgular:

Yeryüzünde her ne varsa geçicidir, ölümlüdür; bu nedenle kendi içinde olsun, kendi dışında olsun sıkıntı, üzüntü içerir, bin bir tehlikeyle karşı karşıya kalır. Bu düzenin ayrılmaz bir parçası olan bizler, Tanrı'nın başısladığı akıl, güç olmasa, esenliğe ulaşamayız. Sakın unutmayalım, Tanrı bu başışı bizi ödüllendirmek için yapmaz. Bunları bize, bir yandan Tanrı'nın iyiliği, bir yandan da bizler gibi ölümlü iken, Yaratıcı'nın isteğine uyarak sonsuz mutluluğa kavuşmuş olanların duaları sağlar.⁸⁴

İnsanlığın, bu dünyanın komedyası olan *Decameron*'da dünya yaşamı, dünyevi zevkler ön plandadır. Hissedilen aşk ve sevgi sayesinde insanlar diğer dünyayı unuttur ya da yaşadıkları zevkler sayesinde mutlu olarak son nefeslerini verirler. İkinci günün yedinci hikayesi yani genç ve alımlı güzel bir kadın olan Alatiel'in hikayesinde aşıklarından biri olan Antioco ölüm, hayat ve zevkler ile ilgili olarak şu cümleleri kurar:

⁸⁴ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 46.

“Artık ölümün eşiğindeyim” dedi, “dünyadan ayrılacağıma üzülüyorum, yaşamak her zamankinden daha güzel görünüyor gözüme. Bir şeye seviniyorum, son nefesimi dünyada en çok sevdiğim iki kişinin, sevgili bir dostumla, görür görmez canımdan çok sevmeye başladığım bir kadının kolları arasında vermeme. Sevdiğim kadının, burada hiç kimsesi olmadığı için, ölümünden sonra tek başına, yardımcısız kalacak olmasına da üzülüyorum.⁸⁵

Alatiel’in hikayesinden hemen sonra gelen ikinci günün sekizinci hikayesi anlatılmadan önce kadınlar Alatiel’i kıskanırlar, tensel zevkler daha önce böylesine hiçbir kitapta anlatılmadığı için Boccaccio kadını meleksi bir varlık olarak değil, dünyada var olan düşünebilen, istediği arzuların peşinden koşabilen varlık olarak aktarır okuyucularına. Bu kıskançlık ve imrenme durumunu Boccaccio bizlere şöyle aktarır:

Güzel Alatiel’in başına gelenleri dinleyen kadınlar çok duygulanmışlar, sık sık iç çekmişlerdi. Niye bu kadar duygulanmışlardı? Kadının acılarını paylaşmaktan çok, peş peşe erkek değiştirmesine mi imrenmişlerdi yoksa?⁸⁶

Erkek kadın ilişkilerindeki gözlemlerini kitaba aktaran Boccaccio kadınların akıllı olmalarını övdüğü gibi erkekleri de över. İkinci günün dokuzuncu hikayesinde

⁸⁵ A.g.y. s. 180.

⁸⁶ A.g.y. s. 188.

şu cümlelerle karşılaşırız. Erkek kadın arasında geçen ilişkileri çok iyi gözlemlediğini yazdığı satırlardan anlayabiliriz.

Hep söylerim, erkek, Tanrı'nın bu ölümlü dünyada yarattığı en soylu hayvandır, sonra da kadın gelir. Herkesin bildiği, olayların da doğruladığı gibi, erkek daha gelişmiştir. Daha gelişmiş olduğu için de daha karardır. Dünyanın her yerindeki kadınlar daha değişkendirler. Bunun doğadan gelen bir sürü nedeni var, ama şimdilik bir kenara bırakıyorum bunları. Erkek daha kararlı, dayanıklıdır ama, yalnız kendisine kollarını açan kadınlara değil, hoşuna giden bir kadına duyduğu isteğe, onunla birlikte olabilmek için ne yapılması gerekiyorsa yapma isteğine karşı koyamaz. Üstelik kırk yılda bir değil, günde belki bin kez bu istek içinden geçer. Doğası değişken bir kadın, kendisini seven usta bir erkeğin yalvarışları, tatlı sözleri, armağanları ve buna benzer davranışları karşısında ne yapabilir ki? Karşı koyabilir mi dersin? Sen istediğin kadar tersini söyleyen de, dediklerine inandığını sanmıyorum.⁸⁷

Ambruogiuolo ile Bernabò arasında geçen bu karşılıklı konuşmada Bernabò'nun karşılıkları göze çarpar. Yazara göre akıllı kadınlar her zaman onurlu kadınlardır. Boccaccio bu satırları kadınları cesaretlendirmek için kaleme alır. Kitabı okuyan kadınların kendilerini fark etmelerini, keşfetmelerini sağlamak ister. Bu öğütleri ise açık açık verir okuyucuya.

⁸⁷ A.g.y. s. 208.

Ben tacirim, filozof değilim, vereceğim yanıt da tacir yanıtı olacak. Senin dediklerinin, utanma arlanma nedir bilmeyen kuş beyinli kadınların başına gelebileceğini ben de kabul ediyorum. Ama akıllı kadınlar onurlarına öyle düşkünderler ki, bu konuyu pek önemsemeyen erkeklerin bile önüne geçerler. İşte benim karım da böyle bir kadındır.⁸⁸

İkinci günün onuncu hikayesinde yazar Dioneo'nun ağzından erkeklerin yaptığı aptallığa değinir. Kurnaz kadın hiçbir zaman yalnızca evde kocasını bekleyen masum bir varlık değildir der. Bu yanılgıya düşen erkeklerin durumunu şu cümlelerle dile getirir:

Kendileri kadından kadına atlayıp gönül eğlendirirken, evde bıraktıkları karılarının ellerinin armut topladığını sanıyorlar. Kadınlardan dünyaya gelen, kadınların kucağında büyüyen bizler, onların ne istediklerini bilmezlikten gelebilir miyiz?⁸⁹

Bu hikayede kadının fikrini çekinmeden, cüretkar bir şekilde söylediğine tanık oluruz. Kadın, artık, düşünen ve kendi kararlarını veren bir varlıktır. Monacolu Paganino, messer Riccardo di Chinzica'nın karısını kaçıırır. Karısının bulunduğu yeri öğrenen messer Riccardo oraya gider, Paganino ile ahbap olur, karısını geri vermesini ister. Paganino da kadın geri dönmek isterse vermeyi kabul eder. Ama

⁸⁸ A.g.y. s. 209.

⁸⁹ A.g.y. s. 221.

kadın kocasına dönmek istemez, messer Riccardo ölünce de Paganino'nun karısı olur. La Fontaine de bu hikayeden esinlenerek bir masal yazmıştır.⁹⁰

Üçüncü günün ilk öyküsünü Filostrato anlatır ve Lamporecchio'lu Masetto'nun bir manastıra bahçıvan olduğunda, rahibelerin onunla yatmak için sıraya girmesinin hikayesidir söz konusu olan. Güzel bir kadının rahibe kıyafetleri giydiğinde isteklerini bir kenara bırakmayacağını söyler. Bu da aslında bir nevi kadının ve insanın içgüdülerini anlatır:

Çok güzel kadınlar, başına beyaz örtü bağlayıp, üstüne kara cübbe geçirip rahibe olan genç bir kadının, artık kadınlığını unuttuğunu, sanki taş kesilip isteklerinden sıyrıldığını sanan budala erkekler, kadınlar var.⁹¹

Bu hikayede Tanrıya verilen sözlerin dünyevi arzular için bozulmasının rahibeler açısından bir mahsuru yoktur. Anlatılmak istenen dinin yozlaşması değil bu cinsel dürtüleri, doğal istekleri, din ve ibadetin durduramamasıdır, diğer bir deyişle söz konusu olan insanın değişmez doğasıdır. Boccaccio saf insanı inceler, başka olgularla yoğrulmuş insan toplumda kendini farklı ifade edebilir, kendine farklı amaçlar edinebilir fakat hissedilen duygular ilkindir, bu cinsel dürtüleri en soylu aristokrat biri de, ticaretle uğraşan bir burjuva da, hayatında sadece toprağı ile uğraşmış köylü bir insan da, kendini dine adanmış rahip ya da rahibe de hissedebilir.

⁹⁰ A.g.y. s. 220.

⁹¹ A.g.y. s. 238.

O dönemde bunu ifade etmek ve kelimelere dökmek ne kadar zor olsa da Boccaccio bu görevi başarıyla tamamlar.

Sır saklayacağını bilsem, hiç aklımdan çıkmayan bir şeyi söyleyeceğim sana, üstelik senin de hoşuna gidebilir” dedi. Öteki rahibe şu karşılığı verdi: “Çekinme söyle, kimseye söylemem.” Bunun üzerine gözü pek rahibe: “Burada nasıl baskı altında olduğumuzu görüyorsun” dedi. “Yaşlı kahya ile şu dilsizin dışında, tek bir erkek adım atamıyor manastıra. Oysa, gelip giden kadınlardan kaç kez duydum, yeryüzünde ne kadar zevk varsa, bir kadının bir erkekten aldığı zevkin yanında solda sıfır kalırmış. Başka birini bulamayacağımıza göre, bu dilsizle deneyip, dediklerinin doğru olup olmadığını anlamak istiyorum. Bu iş için biçilmiş kaftan, istese de kimseye bir şey diyemez. Üstelik boyu posu yerinde ama, akli kıt. Ne dersin?” “Neler söylüyorsun böyle? Bekaretimizi yüce Tanrı’ya adadığımızı unutuyor musun?” “Ona bakarsan Tanrı’ya her gün bir sürü söz veriliyor, ama hiçbiri yerine getirilmiyor. Sözlümüzü tutmazsak ne çıkar, sözünü tutan bir başkasını bulur, Tanrı nasıl olsa.”⁹²

Dünyevi arzular, üçüncü günün sekizinci hikayesinde kadınlara düşkün bir başpapazı etkisi altına alır. Başpapaz, arkadaşı Ferondo’nun karısına aşık olur. Kıskanç ve uyanık geçinen Ferondo’yu ikna ederek kadının günah çıkartmasını sağlar. Aklının yardımıyla bir oyun oynayan Başpapaz kadına sahip olmadan önce kurduğu cümleler dünya zevklerinden vazgeçemeyecek bir insanın sözleridir:

⁹² A.g.y. s. 242.

“Güzelim” dedi başpapaz, şaşacak bir şey yok bunda. Bilgeliğime gölge düşmez. Bilgelik insanın ruhundadır. Oysa ben sizden bedeninizi istiyorum. Güzelliğiniz öyle etkili ki, içimdeki sevgi böyle davranmaya zorluyor beni. Güzelliğinizle her kadından daha çok övünebilirsiniz, çünkü cennetin güzelliklerini bilen ermişlerin bile aklını çeliyor güzelliğiniz. Kaldı ki, papaz da olsam, ben de erkeğim ve gördüğünüz gibi yaşlı da sayılmam daha. Yapacağınız işe gelince, hiçbir sakıncası yok. Tersine istekli olmanız gerekir. Ferondo arafta olduğu süre boyunca, geceleri size eşlik edip, onda bulduklarımızı bende bulmanızı sağlayacağım. Kimsenin bir şeyden haberi olmayacak. Çünkü kimse benden böyle bir şey beklemez, tıpkı az önce sizin de beklemediği gibi. Tanrı'nın ayağınıza getirdiği kısmeti tepmeyin. Dediklerime uyup da, elde edebileceklerinizi elde etmek için can atan ne kadar çok kadın var bilseniz. Bir de, çok güzel, çok pahalı takılarım var. Sizden başkasına gitsin istemiyorum. Ne olur güzelim, sizin için seve seve yaptıklarımı, siz de benim için yapın.⁹³

Dördüncü günün sekizinci hikayesinde Neifile aşkın gücünden bahsederek hikayesine başlar. Rekin Teksoy bu hikaye ile ilgili ilginç bir not düşer. Toplumsal önyargılar nedeniyle engellenen bu acıklı gönül ilişkisinin en şiirsel bölümü, Girolamo'nun öldüğü geceyi anlatan bölümüdür. Alfred de Musset⁹⁴, bu öyküden esinlenerek *Silvia* başlıklı kısa bir şiir yazar. Bu hikayede de iyi bir gözlemci olan ve insanları iyi tanıyan Boccaccio düşüncelerini okuyucuya aktarır.

⁹³ A.g.y. s. 307-308.

⁹⁴ Alfred Louis Charles de Musset, (d. 11 Aralık 1810 – ö. 2 Mayıs 1857) Fransız oyun yazarı ve edebiyatçı. Fransız edebiyatının romantik yazar ve şairlerindedir. Aşk ve gençlik şairi olarak tanınır. Musset kısa ve uzun hikâyeler, komedya, atasözlerine uygulanmış oyunlar, manzum hikâyeler, taşlamalı diyaloglar, şiirler, soneler yazmıştır. https://tr.wikipedia.org/wiki/Alfred_de_Musset

Değerli kadınlar, yeterince bilgili olmayan kimi insanlar, kendilerini herkesten bilgili sanırlar. Bu nedenle, kendi isteklerini başkalarına kabul ettirmekle yetinmeyip, doğanın yasalarına bile karşı çıkmaya kalkarlar. Hep kötülükler doğuran böyle davranışların iyiliğe yol açtığı hiç görülmemiştir. Doğanın verdiği duyguların içinde, önerilere, engellemelere en elverişsiz duygu sevdadır. Başkalarının dediklerine kulak vermektense, kendi kendini yiyip tüketmeyi yeğler. Benim de aklıma, olduğundan daha bilgili davranıp, bir gönüle belki de yıldızların yerleştirdikleri sevdayı söküp atmaya kalkışan, ama bu sevdıyla birlikte oğlunun bedenindeki ruhu da söküp atan, bir kadının öyküsü geldi.⁹⁵

Aşk öylesine kuvvetli bir duygudur ki, insan bazen aşkının uğruna ölmeyi bile göze alır. Aşık olan insan mantığı ile hareket etmekte zorlanır. Yine aynı öyküde sevdanın ayıramadığı iki kişinin hikayesi şu sözlerle biter:

Gecikmeyle de olsa yüreğinde bir pişmanlık filizlenen genç kadın, sağlığında bir öpücüğü esirgediği ölüyü görmeye can atıyordu. Hemen kiliseye gitti. Sevdanın gücüne akıl erer mi? Girolamo'nun sağlığında açılmayan gönül kapıları, ölümden sonra açılmıştı. Eski alevler yeniden canlanmıştı [...]

⁹⁵ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 407.

[...] Yeteri kadar ağladıktan sonra ikisini de aynı mezara gömdüler. Yaşarken sevdanın birleştiremediği bu iki kişiyi, ölüm artık ayrılmaz bir biçimde birleştirmişti.⁹⁶

Decameron'un beşinci gününde sıkıntılı olaylar atlatan ama sonunda mutluluğa ulaşan sevdalıların hikayeleri anlatılır. Panfilo'nun birinci hikayeyi anlattığı günde sevdanın kutsallığını ve gücünü överek güne başlanır. Zira aşk insan hayatının en temel duygusudur.

Gülyüzlü kadınlar, bize sevinçler getirecek bir günü başlatmak için anlatabileceğim birçok öykü var. İçlerinden birini çok seviyorum. Bu öykü yalnızca sonu mutlu öyküleri başlatmakla kalmayıp, çoğu kişinin, ne dediğini pek bilmeden haksız yere suçlayıp kınadığı sevdanın olanca kutsallığını, olanca etkisini, gücünün olanca erdemini de gözler önüne serecek. Yanılmıyorsam, hepinizin gönlünde sevda ateşi yanmakta olduğundan, özellikle seveceksiniz bu öyküyü.⁹⁷

Hikayenin konusu kısaca şu şekildedir. Yüreğine sevgi düşünce akıllanan Cimone sevgilisi Efigenia'yı gemiden kaçıtır. Rodos'ta hapsedilir. Lisimaco onu hapisten kurtarır. İki birlikte Efigenia ile Cassandra'yı düğün günü kaçıtır Girit'e giderler. Onlarla evlenir ülkelerine dönerler. Sevgiye övgüler düzen bu hikaye, büyük bir olasılıkla bir Grek-Bizans öyküsünden kaynaklanmaktadır. Zira, Boccaccio, daha önce de belirtildiği üzere Grek-Bizans öykü motiflerinden oldukça

⁹⁶ A.g.y. s. 412-413.

⁹⁷ A.g.y. s. 436.

faydalanır. Cimone ile Efigenia'nın karşılaşmaları şiirli bir dille verilir.⁹⁸ Bu hikayede şans kavramı üzerinde duran Boccaccio sevdanın şans ve kader kavramlarının üzerinde olduğunu altını çizerek, hikaye arasında Panfilo'nun ağzından şu cümleleri kurar:

Güzel kadınlar, Cimone'ye ne olmuştu? Tanrının değerli ruhuna yerleştirmiş olduğu güzel erdemleri, kıskanç talih sağlam bağlarla bağlayıp, yüreğinin bir köşesine hapsedmişti. Ama talihten daha güçlü olan sevdada bu bağları kırıp parçalamış, uyuyan duyguları uyandırmış, acımasız bir karanlığa gömülü erdemleri gün ışığına çıkartmış, böylece kendisine bağlananları nerelerden çekip çıkartabileceğini, ışınlarıyla nerelere götürebileceğini göstermişti.⁹⁹

Boccaccio'ya göre aşk insanı değiştirir, cinsellikten öte insanı yüceltir, onu geliştirir, soylu bir insan olmasını sağlar. Soylu olmak sadece kandan gelmez, kendini geliştiren insan asilleşir, çevresinde etki bırakır, belki de diğer insanlara örnek olarak onların da bu yolda ilerlemesini sağlar. Ruhları yücelten bu aşk kavramı üzerine bu hikaye ile ilgili şu cümlelere rastlarız.

Decameron'da aşk duygusu, kökeninde cinsel bir gereksinme de olsa, bazen insanı ilkel içgüdüler dünyasından ayırıp yücelten, fikren incelten, onu soyluluk ve zekanın doruğuna çıkararak bir görünüm kazanır. Bu açıdan incelenebilecek bir örnek Cimone'nin öyküsüdür (V, 1). Kıbrıs

⁹⁸ A.g.y. s. 436.

⁹⁹ A.g.y. s. sf 439-440.

adasında soylu ve varlıklı bir adamın oğlu olan Cimone terbiye ve eğitimin yola getiremediği kaba saba bir genç iken günün birinde Efigenia adında bir kıza tutulunca değişir, incelik zarifleşir; şiir, müzik, ata binme, silah kullanma gibi dallarda usta bir insan kesilir. Yalnız okuma yazmayı öğrenmekle kalmaz, değerli bir düşünür (“valorisissimo tra’ filosofanti”) olur. Öykü geri kalan kısımlarıyla bir serüven öyküsüdür. Şu noktayı vurgulamak gerekir ki *Decameron*’da aşk insana soyluluk ve yüce ülküler verebilecek bir duygu olduğu zaman bu yüceltme hareketi daima yeryüzünde, bu dünyada gerçekleşir. Stil Nuovo okulunun şiiri göz önünde tutulursa bu bir yeniliktir.¹⁰⁰

Beşinci günün dokuzuncu hikayesi bir çok yazara esin kaynağı olan bir aşk hikayesidir. Bu yazarlar arasında Hans Sachs¹⁰¹, Lope de Vega¹⁰², La Fontaine, Tennyson¹⁰³, Longfellow¹⁰⁴ sayılabilir.

Federigo degli Alberghi’nin hikayesi sonunda mutlu sona ulaşır fakat süreç için bu söz konusu değildir. Soylu bir kadını seven Federigo sevgisine karşılık göremez. Varını yoğunu bu uğurda harcar ve ona kalan tek şey sadık arkadaşı doğanıdır. Bir gün hasta oğlu için Federigo’dan yardım istemeye gelen bu kadın için evde hiçbir şeyi olmadığından doğanını yemekte pişirip yedirir. Gerçeği öğrenen

¹⁰⁰ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 85

¹⁰¹ 1494 –1576 yılları arasında yaşamış Alman şair, oyun yazarı. https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Sachs

¹⁰² 1562 - 1635 yılları arasında yaşamış İspanyol şair ve oyun yazarı. https://tr.wikipedia.org/wiki/Lope_de_Vega

¹⁰³ 1809 - 1892 yılları arasında yaşamış İngiliz şair. https://tr.wikipedia.org/wiki/Alfred_Tennyson

¹⁰⁴ Henry Wadsworth Longfellow 1807 - 1882 yılları arasında yaşamış ABD’li şair. https://tr.wikipedia.org/wiki/Henry_Wadsworth_Longfellow

kadın ise duygularına hakim olamaz ve Federigo ile evlenmeye karar verir. Bu hikayede sevdanın gücüne, şans ve kader kavramlarına rastlarız.

Söz sırası şimdi bende çok sevgili kadınlar, bir öncekine oldukça benzeyen bir öykü anlatacağım. Amacım yalnızca, güzelliğinizin duyarlı yürekler üstünde ne denli etkili olduğunu belirtmek değil. Talihin eli sınırsız bir biçimde açık olsa da, onun yönlendirmesini beklemeyip, gerektiğinde kendi kendinizi ödüllendirmeyi öğrenmenizi de istiyorum.

105

Hasta oğlu istediği için Federigo'ya gelen ve utanarak doğanı isteyen bu soylu kadın Federigo'nun cevabı karşısında şaşırıp kalır. Talihin oynadığı oyun karşısında yaralar alan, isyan eden ve çok üzülen Federigo bu son olay karşısında kendini çok çaresiz hisseder. Bu çaresizliği ise Boccaccio, bizlere şu cümlelerle sunar.

Federigo kadının, doğanı pişirdiği için yerine getiremeyeceği bir istekte bulunduğunu duyunca, yanıt verecek yerde hüngür hüngür ağlamaya koyuldu. Kadın ilkin bu gözyaşlarının doğanından ayrılacak bir insanın üzüntüsünü açığa vurduğunu sandı. İsteğinden vazgeçmeye kalktı. Ama yine de kendini tutup, Federigo'nun gözyaşlarını dindirip yanıt vermesini bekledi. Federigo şunları dedi: “Madonna, Tanrı'nın izniyle sevgimi size yönelttikten sonra, birçok konuda talihimin ters gittiğine tanık oldum ve çok üzüldüm. Ama bunlar, bugün bana oynadığı oyunun yanında hiç

¹⁰⁵ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 499-500.

kalır. Artık yıldızımız barışmayacak onunla. Varlıklı günlerimde onurlandırmadığınız yoksul evime gelip, küçük bir armağan istiyorsunuz benden. Ama talihin oynadığı oyun, bu armağanı vermeme engelliyor. Niçin veremediğimi kısaca açıklayacağım. Benimle yemek yeme büyüklüğünü göstereceğinizi öğrenince, sizin konumunuzda, sizin değerinizde birine, olanaklarımın elverdiği ölçüde, başka konuklara çıkartılan yemeklerden daha başka bir şey sunmanın uygun olacağını, gerekli olacağını düşündüm. Aklıma, şimdi benden istediğiniz doğan geldi. Lezzetli etinin ağızınıza layık olduğunu düşündüm. Kesip kızartıp, en iyi biçimde hazırlayarak bu sabah size sundum. Oysa şimdi, doğanı bir başka biçimde istediğinizi görüyor, isteğinizi yerine getirememenin onulmaz üzüntüsünü yaşıyorum.¹⁰⁶

Karşısında bu sözleri söyleyen Federigo'dan etkilenen kadın, kardeşlerine bu adamla evlenmek istediğini söyler. Kardeşleri fakir olan birini başta onaylamazlar fakat kadının söylediği söz, kararını uygulamasında çok etkili olur. Zira kadının, kararlılığını ve soyluluğunu yansıtır bizlere:

Kardeşlerim, parası olmadığını ben de biliyorum. Ama paraya gereksinim duyan insan, insana gereksinme duyan paradan iyidir.¹⁰⁷

Beşinci günün onuncu hikayesinde genç ve yaşlı bir kadın arasındaki konuşmaya rastlarız, yazar yaşlı kadının ağızından erkek-kadın arasındaki farkları, dünyevi güzelliği vurgular. Kitabını kadınlara adayan Boccaccio adeta bu hikayede

¹⁰⁶ A.g.y. s. 505-506.

¹⁰⁷ A.g.y. s. 506.

onlara ders verir nitelikte konuşur. Zamanın çok değerli olduğunu, güzelliğin geçiciliğini, bu dünyada ne yaparsa yanına kar kalacağını söyler:

Sen de senin benzerlerin de gençliğini boşa harcamamak için gerekeni yapmalısınız. Zamanı boşa geçirmiş olmanın pişmanlığından daha büyük pişmanlık olmaz. Yaşlanınca, ocak başında külleri eşelemekten başka ne gelir elimizden? Bunun bilincine varıp, bu konuda tanıklık edebileceklerden biri de benim. Gençliğimin tadını çıkartmadığım, zamanın akıp gidişine bakmakla yetindiğim için, şu yaşlılık günlerimde içim sıkılıyor, yüreğim eziliyor. Doğrusunu istersen, yine de bir şeyler yaptım. Beni aptal sanmanı istemem. Ne var ki, yapabileceklerimin tümünü yapmadım. Bunları anımsadıkça, kendime senin gözlerinle bakıp, kimsenin benim için kılını bile kıpırdatmadığını gördükçe duyduğum acıyı Tanrı bilir. Erkekler için durum böyle değil. Dünyaya, o işin dışında da, bin türlü yetenekle geliyorlar, yaşlı erkekler gençlerden daha değerli bile oluyorlar. Kadınlar ise o işle, çocuk doğurmanın dışında bir işe yaramıyorlar. Bizi sevmelerinin nedeni bu. Dediklerimin kanıtı, bir kadının bir sürü erkeği pes ettirebilmesi, ama bir sürü erkeğin tek bir kadını pes ettirememesi. Madem bu amaçla dünyaya gelmişiz, sana bir daha söylüyorum, kocanın yaptığına fazlasıyla karşılık vermekle iyi ediyorsun. Yaşlandığında, ruhun bedeninden şikayetçi olmaz böylece. Bu dünyadan ne elde edersen yanına kar kalır. Özellikle biz kadınlar için durum böyle. Zamanı erkeklerden daha hızlı kullanmak zorundayız. Bildiğin gibi, yaşlanınca kocamız da, başka erkekler de yüzümüze bakmazlar. Kedilere masal anlatalım, sahanları, tencereleri sayalım diye mutfağa gönderirler bizi.¹⁰⁸

¹⁰⁸ A.g.y. s. 510.

Decameron salt aşk hikayelerinden oluşur demek yanlış olacaktır. Nitekim aşk kavramı kitabın bütününe sarmış olsa da aşk ve akıl kavramını, insanın düşünen, fikirlerini beyan edebilen bir varlık olmasını çok güzel bir şekilde harmanlamıştır. İnsan hayatını etkileyen ve düzenleyen güçler kitabın konusunu da oluşturur; doğa, şans,kader, akıl, aşk, ahlak ve erdem, başat kavram ve konulardır.

Doğal içgüdü temeline dayalı bir aşk anlayışı ile Boccaccio'nun topluma karşı geldiği düşünülmemelidir. O, önyargılara dayalı eski ahlak anlayışının günah saydığı, şeytana hizmet saydığı doğal içgüdünün haklılığını, akla uygunluğunu göstermek ister. Kaldı ki kişi isterse, her şeyi olduğu gibi, kendi tutkularını da yenebilecek güçtedir. Doğanın içgüdüsel gücü açık ya da kapalı biçimde daima kontrol edilebilir. Boccaccio'nun doğa yasasını kabul edişi onun insan haysiyetine değer verişinin bir ifadesidir. Bu ise Rönesanstır. Toplum yasalarından daha güçlü olan doğa yasasının övgüsünün *Decameron*'da önemli bir yer tuttuğu doğrudur. Ancak, aşk motifinin önemini küçümsemek nasıl yanlış olursa yazarın mesajını, Padoan'ın yaptığı gibi yalnız aşkın yüceltilmesinde aramak da o derece sakıncalıdır. Yapıtın yalnız aşk motifi esas alınarak değerlendirilmesi eksik bir değerlendirme olur.¹⁰⁹

Boccaccio'ya göre kadın konuşabilen bir varlık olmalıdır, susmamalıdır, fikirlerini beyan edebilmelidir. Ayrıca, kadın aklını kullanarak doğru zamanda doğru yerde güzel konuşmasını bilmelidir. Bunu kadın okuyucularına altıncı günün ilk hikayesinde şu mesajla iletir. Boccaccio:

¹⁰⁹ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 94

Genç kadınlar, açık havalarda gökyüzünü yıldızlar süsler, ilkbahar geldiğinde yeşil çayırlar çiçeklerle, tepelerin yamaçları ağaç yaprakları ile bezenir. Bunun gibi, iğneleyici sözler de davranışlarımıza renk katarlar. Kısa oldukları için erkeklerden çok, kadınların ağızlarına yaraşırlar. Uzun konuşmalar ise kadınlardan çok erkeklerin işidir. Ne var ki, belki bilmediğimiz bir neden, belki de ilahların günümüze besledikleri düşmanlık yüzünden, bugün sırası geldiğinde taşı gediğine koymasını bilen çok az kadın var, belki de hiç yok. Hepimiz utanmalıyız bundan. Pampinea bu konuda yeterince konuştuğu için, ben başka bir şey eklemek istemiyorum. Ama yine de, yerinde söylenen bir sözün güzelliğini vurgulamak için, soylu bir kadının bir şövalyeyi nasıl susmak zorunda bıraktığını anlatacağım.¹¹⁰

Boccaccio, *Decameron*'un dördüncü gününe geçtiğinde, anlatımı keserek kadınlara duyduğu aşk ve sevgiyi kendi sözleriyle aktarabilmek için kitaba dahil olur. Rekin Teksoy'un da belirttiği gibi, bu bölümde yazar hikayelerine ve bir nevi kendisine yöneltilen eleştirilere karşılık verir, eski Yunan güldürülerinde olduğu gibi, görüşlerini açıklayıp, yapıtının övgüsünü yapar. Filippo Balducci'nin hikayesini anlatmaya başlar fakat anlatmayı yarıda kesip cevap verir nitelikte bir paragraf kaleme alır. Bu paragraf, aslında bir öz savunusu özelliği taşır ve dönemin edebiyatına bir göndermedir:

¹¹⁰ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 sf 526

Öyküyü burada kesip, yeniden beni bu öyküyü anlatmak zorunda bırakanlara dönüyorum. Genç kadınlar, beni denetlemeye kalkanlardan bir bölümü size yaranmaya çalışmakla hata ettiğimi, sizlere gereğinden fazla düşkün olduğumu söylüyorlar. Açıkça söylüyorum ben de, hem sizden hoşlanıyorum, hem de hoşunuza gitmeye çalışıyorum. Ancak bunda şaşılacak ne olduğunu sormak istiyorum o insanlara. Sık sık bizlere sunduğunuz sevgi yüklü öpüşleri, yumuşacık kucaklamaları, tadına doyumaz sarılmaları bir yana bırakıyorum tatlı kadınlar. Süslü giysileriniz, dayanılmaz güzelliğiniz, benliğinizi saran incelik, soyluluk gözlerimin önünden gitmiyor hiç. Bir dağın kuş uçmaz kervan geçmez tepesinde büyütülüp yetiştirilen, kulübesinden dışarıya adım atmamış, babasından başka kimseyi tanımamış bir delikanlı bile sizi görür görmez, gözlerini sizden ayıramıyor, isteklerinin tek hedefi oluyorsunuz. Beni yine iğneleyecekler, saldıracaklar bana. Oysa vücudum sizi sevmek için yaratılmış, yeniyetmeliğimden bu yana kendimi size vermişim, gözlerinizdeki pırıltıların erdemini, sözlerinizin tadını, iç çekmelerinizin kavurucu ateşini duyumsamışım. Duygu nedir bilmeyen, yabanıl bir hayvandan farksız gencecik bir keşiş bile sizden hoşlanırsa, benim de sizden hoşlanmam, gözünüze girmeye çalışmam doğal değil mi? Sizi sevmemek, sevgilinizi istememek için zevklerin, doğal eğilimlerin tadını bilmemek, bunları tatmamış olmak gerekir. Bu gibilerin saldırıları umurumda bile değil.¹¹¹

Altıncı günün yedinci hikayesinde Filostrato kocasını aldatan, zinayı cezalandıran yasaları eleştiren bir kadını anlatır. Aklını kullanıp yerinde ve güzel sözler söyleyebilen kadınlar olduğunu göstermek ister adeta, Boccaccio da

¹¹¹ A.g.y. s. 346.

Filostrato'nun ağzından bu hikayeyi anlatarak bir nevi tüm kadınları cesaretlendirmek ister.

Değerli kadınlar, iyi konuşmayı bilmek, özellikle de gerektiğinde iyi konuşabilmek hiç kuşkusuz güzel bir şeydir. Size anlatmayı tasarladığım soylu kadın da bu niteliğe sahip. Yalnızca dinleyenleri kahkahaya boğmakla kalmamış, kendini utanç verici bir ölüm tehlikesinden de kurtarmış.¹¹²

Bu soylu kadın yargıcın karşısında kadın-erkek eşitliğinden söz eder. Nitekim bu söylediği sözler yasanın değişmesini sağlar, ölüm cezası, para cezasına çevrilir. Yasalar herkes için eşittir, erkek ve kadın için ayırım yapılması söz konusu olmamalıdır. Boccaccio kadınların duygu ve düşüncelerine tercüman olurken aynı zamanda kitabını okuyan herkese yasaların gücünü bir kez daha hatırlatma görevini üstlenir. Bu yol gösterici özellik, aslında, bir nevi *İlahi Komedya* ve Dante Alighieri ile de benzerlikler taşır.

Messere, Rinaldo'nun kocam olduğu, dün gece beni Lazzarino'nun kolları arasında bulduğu doğru. Lazzarino'ya beslediğim içtenlikli, temiz sevgi nedeniyle birçok kez onun kolları arasında oldum. Bunu yadsımıyorum. Yasaların herkes için eşit olması ve uygulanacakları kişilerin onayı alınarak çıkartılmaları gerektiğini bildiğinizden kuşku duymuyorum. Sözü ettiğiniz yasa ise böyle değil. Yalnızca zavallı

¹¹² A.g.y. s. 544.

kadınları cezalandırıyor. Oysa kadınlar, birçok kişiyi doyurmayı erkeklerden daha iyi başarırlar. Üstelik bu yasa çıkartılırken kadınların görüşü alınmadı, hiçbir kadının onayı sağlanmadı. Bu nedenle, bu yasaya kötü bir yasa demek yanlış olmaz. İsterseniz dediklerime, vicdanınızın sesine kulak vermeyip yasayı uygulayabilirsiniz. Ama bir karara varmadan önce, bana küçük bir iyilikte bulunmanızı istiyorum. Ne olur kocama sorun, her istediğinde, hem de canı istediğinde, hiç karşı çıkmadan kendimi ona vermiş miyim, vermemiş miyim.” Rinaldo yargıcın soruyu sormasını beklemeden hemen yanıt verdi. Her istediğinde, karısının her istediğini yerine getirmiş olduğunu söyledi. Bunun üzerine kadın konuşmasını sürdürdü: “Görüyorsunuz messere, neyimi seviyorsa, neyimi istiyorsa hep almış benden. Peki ondan arta kalanı ne yapacaktım? Köpeklere mi atacaktım? Boşa harcayarak, bozulmasını bekleyecek yerde, beni canı gibi seven soylu bir kişinin gönlünü etmem daha doğru olmaz mıydı?¹¹³

Aklını kullanmayan, güzel konuşma sanatını bilemeyen kadınlara öfkelenen Boccaccio birinci günün onuncu hikayesinde Elissa aracılığı ile kadınlara erkekler gibi konuşabilmeleri yeri geldiğinde lafı sakınmadan söyleyebilmeyi öğütler. Eskiden güzel konuşabilen kadınların sayısının o günlerde azaldığından şikayet eder. Ayrıca, diğer bir önemli husus da şudur ki bir insan kadın olsun erkek olsun toplumda saygınlık kazanmak isterse güzel ve pahalı şeyler giyinmek yerine önce erdem sahibi olması gerekir. Erdem konusundaki düşüncelerini şu cümlelerle açıklar:

¹¹³ A.g.y. s. 546.

Değerli gençler, bulutsuz gecelerde yıldızların gökyüzünü süslemeleri, çiçeklerin kırları bezemeleri gibi, yerinde verilen karşılıklar da neşeli toplantıların, eğlenceli söyleşilerin süsleridir. Biz kadınlara da, yeri geldiğinde, sözü uzatmadan, erkekler gibi taşı gediğine koymak yaraşır. Ama nerede artık böyle kadın, kendisine yöneltilen iğneli bir lafın altında yatırı anlayıp da hemen karşılığını verebilecek bir kadın göstere, diyebilirsiniz. Haklısınız. Utanılacak durumdayız bugün. Analarımızın bu erdemi, yerini giyinip kuşanmaya bıraktı günümüzde. En süslü, en cicili, en alacalı giysiyi sırtına geçiren, herkesten daha çok saygınlık kazandığını sanıyor. Bilmiyor ki, bu giysiler pekala bir eşeğe de yaraşır, ama saygınlık kazandırmaz eşeğe. Bu dediklerimden utanç duyuyorum, ama başkalarına çuvaldız batırırken, kendimize de iğne batırmamız gerektiğini belirtmek istiyorum. İşte bu allı pullu, süslü püslü, mermer yontular gibi duyarsız kadınlar ağızlarını açınca, keşke açmaz olsaydı dedirtirler insana. Kadınlı erkekli bir toplantıda nasıl davranılması gerektiğini bilmeyişlerini, ahlak kurallarına sığınarak örtbas etmeye çalışırlar. Sanki hizmetçiden, çamaşırcıdan, fırıncıdan başkasıyla konuşmayanların dışında namuslu kadın olamazmış gibi, budalalıklarına namus adını yakıştırırlar. Oysa, ileri sürdükleri gibi, doğa dillerine gem vurmak isteseydi, kuşkusuz başka bir yol bulurdu bunun için.¹¹⁴

Dioneo'nun krallık yaptığı yedinci günün ikinci hikayesinde Filostrato kadınlara erkeklerle ilgili nasihatlarını verir ve kocasını kandıran bir kadının hikayesini anlatır. Boccaccio'nun bu kadın-erkek hikayeleri, bir nevi ahlak, erdem, bilgelik ve deneyim dersleri olarak nitelendirilebilir. Kadın ve erkek ilişkisini, Filostrato'nun sözleri üzerinden bir de Boccaccio'dan dinleyelim:

¹¹⁴ A.g.y. s. 92.

Çok sevgili kadınlar, erkek milleti, özellikle de kocalarınız size öyle çok oyun oynuyorlar ki, bir kadının kocasına oyun oynadığını duyacak olursanız, yalnızca böyle bir işin olmasına sevinmekle yetinmeyin. Erkeklerin, kadınların kendilerine karşılık verdiklerini anlamaları için, herkese anlatın bu olayı. Böyle davranmak yararınıza olur, çünkü yapacağı şeyi karşısındakinin de bildiğini bilen biri, kolay kolay onu aldatmaya kalkışmaz. Bugün ele aldığımız konuya ilişkin öykülerin erkeklerdeki etkisinin, kurbanı olacağınız kötü oyunları sınırlayacağından kim kuşku duyabilir? Bu öyküler, isterseniz sizlerin de, erkekler gibi oyun oynayabileceğinizi gösteriyor. Ben size genç bir kadının, bilgili görgülü olmamasına karşın, bir çırpıda kocasını nasıl kandırarak zor bir durumdan kurtulduğunu anlatacağım.¹¹⁵

Yedinci günün dördüncü hikayesini anlatan Lauretta aşkı öven sözlerle konuya başlar. Bu hikaye aslında, düştüğü zor durumdan zekasıyla kurtulan bir kadının serüvenidir. Bu noktada, Boccaccio'nun iki başat kavramını görmek mümkündür:

Ne güçlüsün sen, ey sevdalı! Ne güçlü uyarıların, önerilerin var! Yoluna baş koyanlara sunduğun bilgileri, incelikleri, deneyleri hangi düşünür, hangi sanatçı, sunabilir? Anlatılan öykülerin de doğruladıkları gibi, senin öğretilerin yanında her öğreti yaya kalır. Sevdalı kadınlar, bu öykülere ben de, sevdanın yönlendirdiği sıradan bir kadının başından geçenleri ekleyeceğim.¹¹⁶

¹¹⁵ A.g.y. s. 580.

¹¹⁶ A.g.y. s. 591.

Sekizinci günün ilk öyküsünde Neifile kadının değerini ortaya koyar nitelikte sözler söyler. Ona göre kadın hakkını aramalı, dürüst olmalı, erdemlerinden vazgeçmemelidir. Boccaccio'ya göre kadın, aşk için birçok şey yapabilir fakat kendi çizgisini asla kaybetmemelidir. Boccaccio için kendini satan kadın ile aşık kadın ayrı yerlerdedir, ikisi arasında büyük bir uçurum vardır. Bu uçurumu şu sözlerle anlatır:

Sevda kadınlar, kadınların erkeklere oynadıkları oyunlardan sık sık söz edildiği için, bir erkeğin bir kadına oynadığı oyunu anlatacağım ben. Öykünün kahramanı erkeği kınamaya, kadının haksız yere cezalandırıldığını öne sürmeye kalkışmayacağım. Tersine adamı destekliyor, kadını kınıyorum. Amacım, hem erkeklerin kendilerine güvenen kadınlara oyun oynayabileceklerini, hem güvendikleri kadının oyununa gelebileceklerini göstermek. Daha açık söylemek gerekirse, anlatacağım öyküde oyuna gelmekten çok, hakkın yerini bulması söz konusu. Kadınlar çok dürüst olmak, erdemlerini, yaşamlarını korumak, ne olursa olsun doğru yoldan ayrılmamak zorundalar. Ne var ki güçsüzlüğümüz yüzünden bunu gerçekleştiremiyorlar. Para karşılığında doğru yoldan sapan bir kadın ateşle yakılmayı hak eder. Sevdanın gücü karşısında boyun eğen bir kadını ise, sert olmayan bir yargıç bağışlar. İki gün önce Filostrato, Prato'da böyle bir durumda Madonna Filippa'nın bağışlandığını anlatmadı mı?¹¹⁷

¹¹⁷ A.g.y. s. 650.

Öykülerdeki rastlantılar genellikle geceden doğar. Kader motifinin yer aldığı öykülerin büyük bir kısmında eylemin tümü ya da ana kısmı geceleyin, karanlıkta gelişir. Zira gece görünümüleri karıştırır, insanın içinde bulunduğu çevreye esrarengiz bir görünüm verir, önceden tasarlanamayan olaylara, duygu taşkınlığına varabilecek yanılgılara, korku ve şaşkınlığa yol açar. Her şey, bir ölçüde, karanlıkta harekete geçer. Bu bir kır yöresinin karanlığı (II,2), bir ormanın (V,3), bir odanın (IV,10; IX,6) ya da bir kentin (II,5; IX,1) karanlığı olabilir. Bir yandan sürprizlere zaten elverişli olan doğa, kır, orman diğer yandan güneş battıktan sonra görünümüleri birdenbire değişen, erotik girişimler, hırsızlıklar, cinayetlerle dolu Ortaçağ kentleri serüven atmosferi yaratmaya yeterli öğelerdir. Bekçilerin ışığı ya da bir hayret çılgılığı ile aniden bozulan sessizlik ve karanlık çok kez bu öykülerde bir gerilim anını belirtir. ¹¹⁸ Özetle gece, Boccaccio'nun tüm başat kavramlarını bünyesinde barındırır.

Nihayetinde *Decameron*'da Boccaccio okuyucularına aşık olun der. Çünkü aşık olan insan mutlu olur, hayattan zevk almaya başlar. Kitabın neredeyse bütün hikayelerinde geçen gönül ilişkileri kimi zaman mutlu, kimi zaman da mutsuz sonuçlanır. Yazar mutlu sonuçlanan hikayelerinde insanların ne yol izleyeceğini, nasıl erdem sahibi olacağını öğütler; sonu mutsuz biten hikayelerinde de insanların ne şekilde hataya düştüğünü okuyucusuyla paylaşır. Bu kitap insanlara verilen ders niteliğinde olmasına karşın asla sadece bir aşk kitabı değildir. Boccaccio için ders şudur ki, insan ilişkilerinde aklını kullanmayanlar cezalarını çeker. Ne kadar akıl ve mantık sevginin karşısında durmasa da - bu düşünceyi ölüm bölümünde göreceğiz -

¹¹⁸ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 117 Gecenin konu açısından serüven kaynağı olarak taşıdığı önem hakkında bkz. Mario Baratto: a.g.y., sf 108 vd.

insan kendi iradesini kullanarak durumlara yaklaşıp, nihai durumunu da bu yaklaşımlar belirler.

4.6. DECAMERON'DA ÖLÜM

Boccaccio'nun *Decameron*'da yer verdiği başat konulardan biri de "ölüm"dür. Ancak, belki de Boccaccio, ölümü doğrudan bir tema olarak değil, insanın, doğanın, aşkın yardımcı bir teması olarak düşünür. En etkileyici ölüm anlatımı, dördüncü günün birinci hikayesidir. *Decameron*'daki ölüm temasını Süheyla Öncel şu cümlelerle açıklar:

Decameron'da sık sık ölüme değinilir, ancak kişinin ölümüne tanık olmayız. Ölümün nasıl vuku bulduğu asla betimlenmez. Ölümün sahnede gerçekleştiği tek öykü Ghismonda'nın öyküsüdür (IV, 1): Ölüm en şiirsel ifadesini burada bulur. Bu öykü kural dışı tutulursa denebilir ki gerçek bir ölüm duygusu yoktur *Decameron*'da. Ölüm heyecanı ya vuku bulacak olan ya da az önce vuku bulmuş bir ölüme yönelir, vuku bulmakta olan bir ölüme asla yönelmez; ölümden önceki ya da sonraki zaman vardır, ölüm zamanı yoktur. Ghismonda dışında ölen diğer bütün kişiler sessiz sedasız ölür, sanki yıldırım çarpmış gibi birden bire yıkılırlar ve ivedilikle sahneden uzaklaşırlar. Daha doğrusu onlar ölmezler, öldükleri söylenir. Ağlama ve yakınmalara da yer verilmez yapıtta, ya da bunlar en aza indirgenir. Ölümün, ölmek zorunda olmanın trajik korkusu yoktur, ölümlerden korku vardır.¹¹⁹

¹¹⁹ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 72-73

Decameron'un dördüncü günün birinci hikayesinde yer alan Ghismonda hayattan zevk alan bir kadındır. Babası açısından en önemli kavram namus olduğundan o da aşkı gizli yaşamaya karar verir. Ancak, bu giz fayda etmez: Babasının sevdiği adamı öldürtmesi üzerine Ghismonda da canına kıyar. Ghismonda bazı kadınların yaptıklarını yapamaz ve onurlu duruşu sayesinde güçlü olacağını bilir. Bir noktada kadere karşı gelir ama yine de kendine göre olaylara karşı gelerek zafer kazanır. Boccaccio Ghismonda'nın durumunu şöyle anlatır:

Ghismonda babasının dediklerini dinleyip, gizli ilişkisinin ortaya çıktığını, Guicardo'nun tutuklandığını öğrenmişti. Duyduğu anlatılmaz acıyı, kadınların sık sık yaptıkları gibi bağırp çağırarak, gözyaşı dökerek açığa vuracaktı az kalsın. Ama onurlu iç dünyası bu yakışsızlığa düşmesini engelledi. Olağanüstü bir çaba harcayarak kendini topladı. Nasıl olsa Guiscardo öldürüleceğine göre, bağışlanması için hiçbir istekte bulunmayacaktı. Acı çeken, suçluluk duyan bir kadın gibi davranmayacaktı; son derece rahat, gözleri kuru, yüzü sakin, telaşsız babasına yanıt verdi: "Tancredi, ne inkara kalkışacağım, ne de yalvaracağım sana. İkisinin de bir işe yaramayacağını biliyorum. Sevgine, hoşgörüne sığınmayı da düşünmüyorum. Sana doğruyu söyleyeceğim. Bunu yaparken de onurumu haklı gerekçelerle savunduğumu, ruhumun yüceliğine yaraşır bir kararlılığa sahip olduğumu göreceksin. Evet Guiscardo'yu sevdim, şimdi de seviyorum, sayılı günlerimin sonuna dek de seveceğim. Ölümden sonra, sevgi varsa, öldükten sonra da seveceğim. Bu sevginin kaynağında, kadınlığım ve beni yeniden evlendirmek istemeyişin kadar, Guiscardo'nun erdemleri de yatıyor. Vücudun etten kemikten oluştuğuna göre, senden olma kızının da taştan demirden değil, etten kemikten yoğurulmuş olduğunu bilmen gerekirdi Tancredi. Artık

yaşlanmış da olsan, gençliğin yasalarının gücünü anımsaman gerekir. En güzel yıllarını savaş alanlarında geçersen de, avareliğin, başıboşluğun yaşlılar, özellikle de gençler üzerinde etkisini bilmelisin. Senden kaynaklandığıma göre, ben de etten kemiktenim ve o kadar az yaşadım ki, daha çok gencim. Demek ki, ilk evliliğimde tattığım güzelliklerin içimi kavurması için iki neden vardı. Gençliğim ve kadınlığım bu karşı koyulmaz isteklere direnemeyince, gönlümün sesine boyun eğdim. Doğal günahın sana da bana da söz getirmemesi, bizi utandırmaması için, elimden gelen her önlemi aldım. Koruyucu Sevda ile iyiliksever talih, isteklerimi kimseye sezdirmeden doyurmamı sağlayan gizli bir yol bulup gösterdiler bana. Olanları kimden, nasıl öğrenmiş olursan ol, hiçbir şeyi gizlemiyorum senden. Guiscardo'yu birçok kadının yaptığı gibi rastgele seçmedim. İnce eleyip sıkı dokuduktan sonra, uzun uzadıya düşündükten sonra gönlümü verdim. İkimiz de dikkatli davrandığımız için, uzun süre isteklerimi doyurmayı başardım.¹²⁰

Genel olarak bakıldığında, ölüm teması ile birlikte intihar olgusu da yapıtta yinelenen motiftir. Örneğin, ölüm ve intihar olgusu hakkında Dr. Saxby Pridmore¹²¹ ve Dr. Garry Walter'ın¹²² yapmış olduğu çalışmalarda dokuz intihar düşüncesi ve dört tane gerçekleşen intihara rastlarız. Bu da motiflerin yoğunluğunu göstermesi açısından önemlidir.¹²³

¹²⁰ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 sf 355-356.

¹²¹ Prof., Tazmanya Üni. Tıp Fak., Hobart.

¹²² Prof., Psikiyatri Bl., Sidney Üni., Avustralya.

¹²³ Dr. Saxby Pridmore, Dr. Garry Walter, *Decameron'da İntihar Düşüncesi ve Tamamlanmış İntihar*, Türk Psikiyatri Dergisi 2014;25(1):38-41

Üçüncü günün ikinci hikayesi Lombardia'nın Pavia kentinde geçer. Kralın bir seyisi, Kral Agilulf'un karısına aşık olur. Aralarında bulunan sınıf farkından dolayı seyis kendini yetersiz görür. Yoksulluk duygularını baltalar, kraliçeyi etkileyemeyeceği korkusuna kapılır ve Boccaccio'nun kaleminden çıkan sözler seyisin çaresizliğini ve ölümü istemesini gözler önüne serer.

Hep görürüz, umut azaldıkça, sevda ateşi büsbütün artar. Zavallı seyisin de durumu böyleydi. İçindeki gizli tutkuya artık dayanamıyor, yardımına gelecek ufacık bir umut ışığı görmüyordu. Bu sevdadan kurtulamayacağını anlayınca, kaç kez öldürmek istemişti kendini.¹²⁴

Dördüncü günün sekizinci hikayesi *Aşk, Akıl ve İnsan* bölümünde incelediğimiz gibi Floransa'da başlar. Floransa, yapıtın en temel mekanlarından biridir. Bu hikayede bir intihara tanık oluruz. Girolamo ve Salvestra arasında geçen bu aşk hikayesinde sınıf farklılığı yine karşımıza çıkar. Zengin bir tüccarın oğlu olan Girolamo bu durumu öğrenen ailesinin isteği üzerine Paris'e gönderilir. Geri döndüğünde sevdiği kızın evlendiğini görünce üzüntüsünden intihar eder. Böyle bir intihar girişiminin gerçekleşmesi pek muhtemel olmasa da Boccaccio satırlarını bu şekilde yazmayı tercih eder ve Girolamo'nun çektiği acıdan öldüğü anlaşılır.

[...] Ağzını açmamaya, elini dokundurmamaya söz verdi, biraz ısınınca kalkıp gidecekti. Adama biraz acıyan Salvestra, bu koşullarda istenilen izni verdi. Girolamo kadının yanına uzandı, ellerini bir yere değdirmedi. Yıllardır yüreğinde beslediği sevgiyi, kadının katı tutumunu, sona eren

¹²⁴ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 247-248.

umutlarını aklından geçirdi, ölmeye karar verdi. İçindeki canın soluğunu kesti, yumruklarını sıktı, kadının yanında ruhunu teslim etti.¹²⁵

Bir diğer intihar hikayesi de dördüncü gündedir: Dördüncü günün dokuzuncu hikayesi Provence'da¹²⁶ iki şövalye arasında geçer. Guillaume de Roussillon ve Guillaume Guardastagne iki iyi dosttur buna rağmen Guardastagne, gönlünü Roussillon'un karısına kaptırır. İntikam duygusuyla karısının aşğını öldüren Roussillon, kalbini çıkararak karısına yedirir. Bu acıya dayanamayan karısı ise intihar eder.

“Kötü yürekli, alçak bir şövalye gibi davranmışsınız. Onu gönlümün efendisi kılıp, size ihanet edişim zorla olmadı. Cezalandırılması gereken biri varsa, o da benim. Messer Guillaume Guardastagne gibi değerli, soylu bir şövalyenin kalbinin üstüne, bir başka yemek yemeden Tanrı beni korusun!” Ayağa kalktı, başka bir şey demeden, arkadaşındaki açık pencereden kendini aşağı attı. Pencere yerden çok yüksek olduğu için, yalnızca ölmedi, vücudu da paramparça oldu.¹²⁷

Bir diğer intihar hikayesi ise beşinci günde karşımıza çıkar: Beşinci günün ikinci hikayesi Sicilya yakınlarında Lipari adasında geçer. Soylu ve saygın bir ailenin kızı olan Gostanza ve Martuccio Gomito adında yoksul biri arasındaki aşk hikayesi aktarılır. Bu iki genç birbirlerini çok severler fakat Martuccio yoksul olduğu için çok

¹²⁵ A.g.y. s. 410, 411.

¹²⁶ Provence. Eski Fransa'nın vilayeti. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Provence>

¹²⁷ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 417.

üzülür ve para kazanmak için adadan ayrılır. Boccaccio Gostanza'nın üzüntüsünü aktarır, okuyucu da intihar teşebbüsü ile karşı karşıya kalır. Bu intiharı şu cümlelerde görmek mümkündür:

Martuccio'nun gidişine çok üzölmüş olan Gostanza, ölüm haberi üzerine uzun uzadıya ağladı, artık yaşamak istemediğı kararına vardı. Kendini öldürmeyi göze alamadığından, ölümle sonuçlanacak bir yol aradı. [...] Yüksüz, başıboş kayığın nasıl olsa alabora olacağını ya da kayalara bindirip parçalanacağını düşünüyordu Gostanza. Kurtulmak istese bile kurtulamaz, boğulup giderdi.¹²⁸

Beşinci günün yedinci hikayesi de yine Sicilya'da geçer. Adada Amerigo adında soylu bir kişi yaşar: Bir gün doğudan gelen Cenovalı korsanlardan bir çocuk satın alır. Teodoro köle olmasına rağmen, Amerigo'nun çocuklarıyla büyüdüğü için, efendisi onu azat eder ve vaftiz ettirilip Pietro adını alır. Amerigo'nun kızı Violante ile aralarında bir aşk başlar. Yasak olan bu aşkın sonunda Violante hamile kalır, Pietro da can korkusuna düştüğü için kaçmak ister. Bunun üzerine Violante'nin cevabı intihar etme fikrini doğrular:

Bu kararı duyan kız şöyle dedi: 'Sen gidersen, ben de kendimi öldürürüm.'¹²⁹

¹²⁸ A.g.y. s. 449-450.

¹²⁹ A.g.y. s. 486.

Beşinci günün sekizinci öyküsü ise farklı bir yerde, Ravenna’da geçer. Etkileyici olan bu hikayede Boccaccio hem gerçekleşen bir intiharı, hem de hikayenin kahramanı olan Nastagio’nun intiharı düşünmüş olmasını anlatır. Nastagio bir kadını sever fakat aşkı karşılık bulmaz, sık sık intihar etmeyi düşünür. Bunun üzerine Nastagio şehri terk eder ve bir olaya tanık olur: Çırılçıplak koşan bir kadın, onu kovalayan, ısırarak iki köpek ve atlı bir kişiyi görür. Gördüklerine çok şaşırarak Nastagio ile atlı arasında bir konuşma geçer. Bu hikayenin içinde geçen atlı hikayesinde ise intihar olgusuna rastlarız:

‘Nastagio, senin hemşerinim ben. Messer Guido degli Anastagi derler adıma. Sen daha bacak kadar çocukken bu kadını, senin şimdi Traversari’lerin kızını sevdiğinden daha çok sevdim. Ama kendini beğenmişliği, acımasızlığı canımdan bezdirdi beni. Öyle ki, bir gün elimde gördüğün şu hançerle kendi canıma kıydım. Cehennem azabı çekiyorum şimdi. Ben ölünce sınırsız bir sevince kapılan kadın da çok geçmeden öldü. [...] Onu her yakalayıştımda, kendi canıma kıydığım şu hançerle öldürüyor, göğsünü yarıyorum.’¹³⁰

Yedinci günün dördüncü hikayesi Arezzo’da geçer. Bu hikayede Tofano adında varlıklı bir kişi Ghita adında güzel bir kadınla evlenir. Ancak karısını sürekli kıskanır ve bu durum kadının canını oldukça sıkarak. Kadın kocasını aldatmayı düşünür, kocası sarhoş olduğunda ise sevgilisi ile buluşur. Evden çıkıp gittiği bir gece kocası Tofano kalkar ve pencerede karısının dönüşünü bekler. Kadın, aklını

¹³⁰ A.g.y. s. 495-496.

kullanarak, geldiğinde onu eve almayan kocasına intihar edeceğini söyler ve onu tehdit eder. Adeta bir isyanı yansıtır:

‘Haksız yere aşağılanmaktansa, şuradaki kuyuya atarım kendimi daha iyi. Ölümü bulanlar, sarhoşlukla senin attığını sanırlar. Buralardan kaçıp gitmek, malından mülkünden olmak zorunda kalırsın. Kalacak olursan beni öldürdün diye boynun vurulur, hak da yerini bulmuş olur.’¹³¹

Yedinci günün dokuzuncu hikayesi ise farklı bir ülkede, Yunanistan’da geçer. Şans ve kader kavramı bölümünde de incelediğimiz bu hikayede imkansız olan aşk yüzünden intihar düşüncesine rastlamamız mümkündür. Sevdalı kadının aşkı için yapamayacağı bir şey yoktur. Lidia Pirro’yu çok sever fakat aşkına karşılık bulamaz, hizmetçisi aracılığı ile onunla iletişime geçer ve ölüm düşüncesi aklındadır. Birlikte görelim:

“Lusca” dedi, “biliyorsun ki, meşe ilk vuruşta devrilmez. Bana kalırsa sen bir kez daha Pirro’yu gör. Dürüstlüğe sığınmasına aklım ermedi. Uygun zamanı kolla, onun için yanıp tutuştuğumu söyle, sonuç almak için elinden geleni yap. Yoksa bu gidişle dayanamayıp öleceğim, o da kendisini işlettiğimi sanacak.”

[...] Ayağına gelen kısmeti tepme. Kadının isteğini yerine getir. Getirmeyecek olursan, hiç kuşkun olmasın hem kadının ölümüne yol

¹³¹ A.g.y. s. 593.

açacaksın, hem de öyle pişman olacaksın ki, sen de yaşamak istemeyeceksin.¹³²

Sekizinci günün yedinci hikayesi Floransa'da geçer. Hikayenin temelinde, karşısındaki kişiye oyun oynayan kadın öyle kötü bir duruma düşer ki intihar etmek ister. Hikayenin ana kahramanları Rinieri ve Elena'dır. Rinieri'nin Elena'ya beslediği intikam duygusu ile Eleni'yi kandırıp bir kuleye çıkartır, çıplak olarak tüm geceyi orada geçirmesini sağlar. Kötü bir duruma düşen Eleni ağlayarak Rinieri'ye yalvarır. Bu yakarıları Boccaccio şu cümlelerle sunar:

Güzelliğimi geçici, değersiz bulduğumu biliyorum. Ama her kadının güzelliği gibi, benim güzelliğimin de genç bir erkeğe sevgi, yaşama sevinci esinlendirdiğini de biliyorum. Sen de yaşlı değilsin. Bana ne denli acımasız davranırsan davran, kendimi aşağı atarak, gözlerinin önünde aşağılık bir biçimde ölmemi istediğine inanmıyorum.¹³³

“Rinieri öcünü aldın artık, hem de fazlasıyla. Ben seni bir gece avluda dondurdumsa, sen de beni bütün bir gün kulenin tepesinde pişirdin, daha doğrusu kavurdun, açlıktan susuzluktan öldürdün. Yalnızca Tanrı adına yalvarıyorum sana, buraya çık. Kendimi öldürmek yürekliliğini gösteremiyorum, sen öldür beni. Öyle acılar içindeyim ki, en büyük isteğim ölmek.¹³⁴

¹³² A.g.y. s. 628-629.

¹³³ A.g.y. s. 706.

¹³⁴ A.g.y. s. 709.

Sekizinci günün onuncu öyküsü Palermo’da geçer. Tam olarak intihar düşüncesi olmasa da içinde bulunulan umutsuzluk ve çıkmazın içinde olma durumu insanın ölme isteğine ulaşabilir.¹³⁵ Bu istek, bir nevi insanın isyanını, doğasını ve tutkusunu yansıtır. Bu tutkunun Boccaccio’nun sözcüklerine yansımaları ise şu şekildedir:

[...] bir mektup aldım az önce. Abimden geliyor. Malımı mülkümü satıp ya da rehin edip, sekiz gün içinde bin altın florin göndermeyecek olursam boynu vurulacaktı. Bu parayı hemen nasıl bulurum, bilemiyorum. On beş gün süre olsa, çok daha fazla paramın bulunduğu bir yerden getirir, ya da bir iki tarlamı satardım. Ama bu kısa sürede yapamam bunları. Keşke ölseydim de bu kara haberi almasaydım.¹³⁶

Dante kendini öldürmüş olanları, diğer bir deyişle intihar edenleri, cehennemden oldukça aşağı bir katında cezalandırır. Zira Tanrıya karşı işlenmiş bir günahdır. Boccaccio’da bu biçimde ölenlerin cehenneme gideceğine yalnız bir öyküde (IV,6) şöyle bir değinilir: (“Onu bu dünyadan yitirdinse kendini öldürmekle öbür dünyada da yitirirsin, çünkü böyle yapmakla cehenneme gidersen, oysa o iyi bir gençti, eminim oraya gitmemiştir”) ve bu, sevgilisinin ölümüyle derin üzüntüye kapılan genç kızın canına kıymasını önlemek amacıyla söylenmiş avutucu bir söz olmaktan öteye geçemez. Boccaccio’da intihar edenleri nasıl bir cezanın beklediğine ilişkin açık bir yargı yoktur. Boccaccio’nun kişileri, gerekli gördüler mi, aşk, sevgi,

¹³⁵ Dr. Saxby Pridmore, Dr. Garry Walter, *Decameron’da İntihar Düşüncesi ve Tamamlanmış İntihar*, Türk Psikiyatri Dergisi 2014;25(1):38-41

¹³⁶ Rekin Teksoy, *Decameron*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2009 s. 744.

onur ve erdem uğruna ölmekten çekinmezler. Boccaccio'nun karakterleri ölüm ötesi hakkında endişeli değildir: Örneğin Ghismonda da ölümden sonrası için herhangi bir ürküntü duymaz. Boccaccio için öbür dünya Dante'deki korkunçluğunu yitirmiş olup insanoğlunun gözünde sadece "bilinmeyen" bir yer niteliğini taşır. Nihayetinde Sevginin öbür dünyada da sürdürülebileceği düşüncesi ise ölüme yaşamın bir devamı görünümünü kazandırır.¹³⁷

Boccaccio'nun düşüncesinde genelde sosyal sınıf farkından doğan intihar etme düşüncesi zaman zaman içinde bulunulan durumdan özgürleşme düşüncesine yerini bırakır. İnsan kendini çıkmazda bulduğu an, çaresizlik içerisinde ölümü düşünür. Kendini bu dünyadan silerek hem kendini hem de kalanları bu şekilde cezalandırabilir, aslında bir isyandır. *Decameron*'da da sosyal sınıf farkından çıkan intihar düşüncesi baskındır. Zira sınıf farklılıkları çiftlerin buluşmasına izin vermez. İnsanlar bu kötü kadere lanet okur ya da bir sonraki adım olan intihar düşüncesine bürünürler.

¹³⁷ Süheyla Öncel, *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 87

5. SONUÇ

“*Decameron’da İnsan, Kader ve Zeka*” başlıklı tez çalışmasında incelendiği üzere, hem söz konusu yapıt hem de Boccaccio için insan, kader ve zeka kavramları oldukça önemlidir. Bu öneme istinaden görülmüştür ki, *Decameron’un* pek çok hikayesinde bu değerler ve başat motifler önemli rol oynamaktadır. Aklını kullanan insanın bir şekilde kaderini değiştirebileceği, kurnazlığı sayesinde karşısına çıkan ihtimalleri değerlendirerek kendi kaderini şekillendirebileceği düşüncesi işlenmiştir.

Örneğin, ölüm teması, intihar kavramı ile yakınlık göstermiş, Boccaccio Ortaçağ’da günah olan intihar kavramını, insani ve doğal bir olgu olarak sunmuştur. Diğer bir deyişle, Ortaçağ’ın bağınaz ölüm düşüncesine karşı, Boccaccio insan temelli hümanist bir ölüm, -belki de bilinçli bir tercihle ölüm olan intihar- ortaya koymuştur.

Ayrıca, çalışmanın diğer ana motiflerinden biri olan insan, bizlere Boccaccio’nun edebi düşüncesini ve dönemin fikir dünyasını oldukça iyi anlatır: Zira esas olan ne hikaye, ne mekan, ne de olaylar örgüsüdür, Özetle, Boccaccio için önemli olan insanın var olmasıdır. Yazar, insanı var olduğu şekliyle, abartmadan, süslemeden ve aşırıya kaçmadan, dürüstçe anlatır: İnsan, hem ölümlü, hem kurnaz ve zeki, hem dindar, hem aptal, hem aşık, hem de isyankardır. Tüm bu duygu yoğunluğu Boccaccio’nun insanını, belki de günümüz anlamında ilk modern insan

yapar. Zaafları ve zevkleri olan, iyi ve kötü arasında bocalayan bir varlıktır. Sonuç olarak, yazarın bu yapıtı yazmasının üzerinden yedi yüz yıl geçmiş olmasına rağmen, kaleme aldığı insan manzaraları, günümüz insanıyla oldukça benzer özellikler taşır.

ÖZET

İtalyan Edebiyatı denildiğinde Dante ve Petrarca ile birlikte akla gelen ilk isimlerden Giovanni Boccaccio, Roma klasiklerini inceleyip, bu yapıtlardan dersler çıkarıp kendini Ortaçağ kültürüyle yoğurduğundan, geçmişine sahip çıktığı ve saf insanı inceleyip ona değer verdiği için hümanizm akımını temsil eden en önemli yazarlardan birisidir.

Gençlik yılları deneyimleri sayesinde, Boccaccio soylu insanları, köylüleri denizcileri, tüccarları, hırsızları, kısaca her sosyal sınıftan insanı tanıma fırsatı bulmuştur. *Decameron* adlı yapıtta kendi döneminin insan manzaralarını anlatması, insanların sadece Tanrının yansıması olan saf iyiliğe sahip olmayışı, onun gerçekçi yönünü yansıtır. Dante, Petrarca gibi yazarların da kullandığı *volgare* halk dili sayesinde, herkese ulaşma fikri çağdaşlarının önüne geçmesini sağlar ve İtalyan dilinin bir edebiyat dili olarak kabul edilmesinde rol oynar. Dünyevi yaşamın önemini neredeyse tüm hikayelerinde ortaya koyan Boccaccio, yapıtını öncelikle kadınlara adar, bir diğer deyişle yapıtın odağı ve yazma fikrinin hareket noktası kadınlardır. *Decameron* adlı kitabında toplum sosyolojisini irdeleyerek, eşsiz karakter analizleri yaparak insanlığa örnek olacak bir yapıt ortaya koyar.

Bu tez çalışması iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel hatlarıyla yazarın yaşamındaki önemli dönüm noktaları ve yapıtlarından bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde ise *Decameron* adlı yapıtında kitaba yazdığı “Önsöz” incelenip hangi çerçevede geçtiği açıklanacak ve hikayelerindeki *Şans, Kader, Aşk, Akıl, Din* ve *Ölüm* kavramları irdelenmiştir.

ABSTRACT

When it concerns Italian literature, Giovanni Boccaccio, one of the prominent names coming to the mind along with Dante and Petrarca, is one of the most important authors representing the humanism movement as he examines Roman classics, draws lessons from these works, improves his skills with Medieval Culture, protects the value of the past and analyzes and values pure human.

Thanks to his youthful experiences, Boccaccio had a unique opportunity to acquaint himself with various individuals from all walks of life such as merchants, thieves, the noble, peasants, and so on. In his work entitled *Decameron*, his depictions of the people of his era and the fact that humankind does not have the pure goodness, which is only reflected by God, reveal his realistic aspect. Thanks to *volgare*, a form of colloquial Latin that is also used by great authors such as Dante and Petrarca, the idea of reaching out to the crowds in the society puts him a step ahead his contemporaries and he plays a vital role in making Italian a language of literature. Highlighting the importance of worldly life in almost all of his works, Boccaccio devotes his work primarily to women, that is, his focus and the idea dragging Boccaccio to write is women. In his book, *Decameron*, Boccaccio creates his magnum opus through series of unique character analysis and through extensive study of the sociology of the society of the era.

This study consists of two parts. In the first part, important turning points and works in the author's life are given in general terms. In the second part, the context of the preface of the work will be analyzed and the concepts of *Luck*, *Destiny*, *Love*, *Mind*, *Religion* and *Death* will be examined thoroughly.

KAYNAKÇA

- ALFANO, Giancarlo. *Introduzione alla lettura del << Decameron >> di Boccaccio*. Lecce: Editori Laterza, 2014.
- BAROZZI, Giancorrado. «Ricezione e funzioni dei racconti d'argomento mitico.» *La ricerca Folklorica* 15 (1987): 33-38.
- BARSELLA, Susanna. «Boccaccio, Petrarch, and Peter Damian: Two Models of the Humanist Intellectual.» *Modern Language Notes* 121, no. 1 (2006): 16-48.
- Barsella, Susanna. «The Myth of Prometheus in Giovanni Boccaccio's "Decameron".» *Modern Language Notes* 119, no. 1 (2004): 120-141.
- BEIDLER, Peter G. «Chaucer's Merchant's Tale and the Decameron.» *Italica* 50, no. 2 (1973): 266-284.
- BERARD, Claude Cazalé. «La strategia della parola nel Decameron.» *Modern Language Notes* 109, no. 1 (1994): 12-26.
- BETTI, Franco. «Calandrino, eroe sfortunato (Aspetti del realismo boccacciano).» *Italica* 54, no. 4 (1977): 512-520.
- BOCCACCIO, Giovanni. *Decameron*. Cilt 1. Torino: Einaudi, 2014.
- . *Decameron*. Cilt 2. Torino: Einaudi, 2014.
- BRACCINI, Gaetano, ve Simone MARCHESI. «Livio XXV, 26 e l'Introduzione alla prima giornata. Di una possibile tessera classica per il cominciamento del Decameron.» *Italica* 80, no. 2 (2003): 139-146.
- BRANCA, Vittore. *Boccaccio Medievale*. Milano: BUR Biblioteca Univ. Rizzoli, 2010.
- . *Studi Sul Boccaccio*. Cilt 6. Firenze: Sansoni Editore, 1971.
- . *Studi Sul Boccaccio*. Cilt 1. Firenze: Sansoni Editore, 1963.
- . *Studi Sul Boccaccio*. Cilt 5. Firenze: Sansoni Editore, 1968.
- BROWN, Howard Mayer. «Fantasia on a Theme by Boccaccio.» *Early Music* 5, no. 3 (1977): 324-339.
- CALABRESE, Michael A. «Feminism an the Packaging of Boccaccio's Fiammetta.» *Italica* 74, no. 1 (1997): 20-42.
- CARTER, Tim. «Another Promoter of the 1582 "Rassetatura" of the "Decameron".» *The Modern Language Review* 81, no. 4 (1986): 893-899.

- CECCHI, Emilio, ve Natalino SAPEGNO. *Storia della letteratura Italiana*. Cilt 2. Milano: Garzanti, 1965.
- CEROCCHI, Marco. «Boccaccio's Decameron as a Pnmary Literary Source for the Musical Movement of Ars Nova in Italy.» *Italica* 84, no. 4 (2007): 679-690.
- CIABATTONI, Francesco. «Boccaccio's Miraculous Art of Storytelling: Dec. I.1, II.1 and VI.10.» *Italica*, 2010: 167-178.
- CIOFFARI, Vincenzo. «The Conception of Fortune in the Decameron.» *Italica* 17, no. 4 (1940): 129-137.
- CLORAN, Timothy. «Syllabi of Literary Courses by Centuries: The Trecento.» *Italica*, 1935: 7-10.
- CLUBB, Louise George. «Boccaccio and the Boundaries of Love.» *Italica* 37, no. 3 (1960): 188-196.
- CODEBO', Marco. «Scomodi compagni di banco: scrittori e notai fra Boccaccio e Manzoni.» *Italica* 84, no. 2/3 (2007): 187-198.
- COTTINO-JONES, Marga. «Desire and the Fantastic in the Decameron: The Third Day.» *Italica* 70, no. 1 (1993): 1-18.
- CUILLEANAIN, Cormac O. «Man and Beast in the "Decameron".» *The Modern Language Review* 75, no. 1 (1980): 86-93.
- CURTI, Elisa, ve Elisabetta MENETTI. *Giovanni Boccaccio*. Milano: Le Monnier, 2013.
- DELIGIORGIS, Stavros. «Boccaccio and the Greek Romances.» *Comparative Literature* 19, no. 2 (1967): 97-113.
- DEMPSTER, Germaine. «Some old Dutch and Flemish Narratives and Their Relation to Analogues in the Decameron.» *PMLA* 47, no. 4 (1932): 923-948.
- DIFFLEY, P.B. «From Translation to Imitation and beyond: A Reassessment of Boccaccio's Role in Marguerite de Navarre's "Heptameron".» *The Modern Language Review* 90, no. 2 (1995): 345-362.
- DONOVAN, Josephine. «Women and the Framed-Novelle: A Tradition of Their Own.» *Signs* 22, no. 4 (1997): 947-980.
- FALVO, Joseph. «Ritual and Ceremony in Boccaccio's "Decameron".» *Modern Language Notes* 114, no. 1 (1999): 143-156.
- FARNETTI, Roberto. «Naturalizing Humanity: Genealogy and the Politics of Storytelling in Boccaccio's Decameron.» *The Review of Politics* 71, no. 3 (2009): 363-388.

- FEDI, Roberto. «Il 'regno' di Filostrato. Natura e struttura della Giornata IV del Decameron.» *Modern Language Notes* 102, no. 1 (1987): 39-54.
- FILOSA, Elsa. «Modalità Di Contatto Tra Decameron E Corbaccio: Giovenale Nella Novella Di Madonna Sismonda (Dec. VII 8).» *Modern Language Notes* 122, no. 1 (2007): 123-132.
- FINLAYSON, John. «Petrarch, Boccaccio and Chaucer's "Clerk's Tale".» *Studies in Philology* 97, no. 3 (2000): 255-275.
- FLEMING, Ray. «Happy Endings? Resisting Women and the Economy of Love in Day Five of Boccaccio's Decameron.» *Italica* 70, no. 1 (1993): 30-45.
- FLORA, Francesco. *Storia della Letteratura Italiana*. Arnoldo Mondadori Editore, 1964.
- FORNI, Pier Massimo. «Forme innocue nel Decameron.» *Modern Language Notes* 104, no. 1 (1989): 39-47.
- GALLETTI, Salvatore. *Patologia Al Decameron*. Palermo: S. F. Flaccovio Editore, 1996.
- GATHERCOLE, Patricia M. «A Frenchman's Praise of Boccaccio.» *Italica* 40, no. 3 (1963): 225-230.
- GATHERCOLE, Patricia N. «Illuminations on the French Decameron.» *Italica* 38, no. 4 (1961): 314-318.
- GITTES, Tobias Foster. «Boccaccio's "Valley of Women": Fetishized Foreplay in Decameron VI.» *Italica* 76, no. 2 (1999): 147-174.
- GREENE, Thomas M. «Forms of Accommodation in the Decameron.» *Italica* 45, no. 3 (1968): 297-313.
- HASTINGS, R. «Nature and Reason in the Decameron.» *Italica* 56, no. 1 (1979): 53-56.
- HILLERS, Delbert R. «Two Notes on the "Decameron" (III vii 42-43 and VIII vii 64, IX v 48).» *Modern Language Notes* 113, no. 1 (1998): 186-191.
- HINCKLEY, Henry Barrett. «The Framing-Tale.» *Modern Language Notes* 49, no. 2 (1934): 69-80.
- HOLLANDER, Robert. «Boccaccio's Dante.» *Italica* 63, no. 3 (1986): 278-289.
- HOLLOWAY, John. «Supposition and Supersession: A Model of Analysis for Narrative Structure.» *Critical Inquiry* 3, no. 1 (1976): 39-55.
- IANNI, Evi. «Elenco Dei Manoscritti Autografi di Giovanni Boccaccio.» *Modern Language Notes* 86, no. 1 (1971): 99-113.

- KAMBER, Gerald. «Antitesi e sintesi in <Nastagio degli Onesti>.» *Italica*, Vol. 44, No. 1, 1967: 61-68.
- KARASUBAŞI, İlhan. «SİCİLYA SANAT ŞİİRİ'NDEN BOCCACCIO'YA KADIN KAVRAMI.» *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* , 2011: 145-153 .
- KERN, Edith G. «The Gardens in the Decameron Cornice.» *PMLA* 66, no. 4 (1951): 505-523.
- KIRKHAM, Victoria. «An Allegorically Tempered Decameron.» *Italica* 62, no. 1 (1985): 1-23.
- KUHNS, Richard. «Interpretative Method for a Tale by Boccaccio: An Enchanted Pear Tree in Argos ("Decameron" 7.9).» *New Literary History* 30, no. 4 (1999): 721-736.
- LANGER, Ullrich. «The Renaissance Novella as Justice.» *Renaissance Quarterly* 52, no. 2 (1999): 311-341.
- LEONE, Michael. «Tra autobiografismo reale e ideale in Decameron VIII,7.» *Italica*, 1973: 242-265.
- LEVENSTEIN, Jessica. «Out of Bounds: Passion and the Plague in Boccaccio's Decameron.» *Italica* 73, no. 3 (1996): 313-335.
- LIPARI, Angelo. «Donne e Muse.» *Italica* 15, no. 3 (1938): 132-141.
- LIPARI, Angelo. «On Meaning in the Decameron.» *Italica* 22, no. 3 (1945): 101-108.
- LIVINGSTON, Charles H. «"Decameron", VIII, 2: Earliest French Imitations.» *Modern Philology* 22, no. 1 (1924): 35-43.
- MARCHESI, Simona. «Dire la verità dei sogni: la teoria di Panfilo in Decameron IV.6.» *Italica* 81, no. 2 (2004): 170-183.
- MARCONI, Paola. «Boccaccio ambiguo maestro di Della Casa: " Il donare cortesia" nell'episodio de "Il discreto familiare" del "Galateo".» *Italica* 79, no. 3 (2002): 321-338.
- MARCUS, Millicent. «Cross- Fertilizations: Folkore and Literature in Decameron 4,5.» *Italica* 66, no. 4 (1989): 383-398.
- MATHES, Hamilton A. «"Decameron", III, 3, and a "Canzone a Ballo" of Lorenzo de' Medici.» *Modern Philology* 48, no. 2 (1950): 82-85.
- MCGRADY, Donald. «Boccaccio Repeats Himself: "Decameron" II, 6 and V,7.» *Modern Language Notes* 116, no. 1 (2001): 193-197.
- MIGIEL, Marilyn. «Beyond Seduction: A Reading of the Tale of Alibech and Rustico (Decameron III, 10).» *Italica* 75, no. 2 (1998): 161-177.
- MILANI, Virgil. «Boccaccio in Strozzi's Commedia Erudita.» *Italica* 43, no. 4 (1996): 369-374.

- MINICOZZI, Nancy E. F. «Sources of Comedy in Boccaccio's "Decameron": The Tale of Frate Cipolla.» *Pacific Coast Philology* 25, no. 1/2 (1990): 106-115.
- MOORE, Olin H. «The Sources of Masuccio's Thirty-Third Novella.» *Italica*, Vol. 15, No.3, 1938: 156-159.
- OLSON, Glending. «Petrarch's View of the Decameron.» *Modern Language Notes* 91, no. 1 (1976): 69-79.
- ÖKTEM, Filiz. «V.BRANCA VE G.BOCCACCIO'DAN ÇEVİRİLER (BOCCACCIO'DA HÜMANİZM ÖNCESİ UNSURLAR-MESSINALI LISABETTA'NIN ÖYKÜSÜ-FEDERIGO DEGLI ALBERIGHI.» *İtalyan Filolojisi*, 1975: 67-96.
- ÖNCEL, Süheyla. *Decameron Öykülerinde İnsan Anlayışı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1978.
- . *İtalyan Edebiyat Tarihi*. Ankara: İtalyan Kültür Heyeti, 1997.
- PENNINGTON, Kenneth. «A Note to Decameron 6.7: The Wit of Madonna Filippa.» *Speculum* 52, no. 4 (1977): 902-905.
- PERELLA, Nicolas J. «The World of Boccaccio's Filocolo.» *PMLA* 76, no. 4 (1961): 330-339.
- PETERS, Edward. «Henry II of Cyprus, Rex inutilis: A Footnote to Decameron 1.9.» *Speculum* 72, no. 3 (1997): 763-775.
- PETRONIO, Giuseppe. *Antologia Della Critica Letteraria*. Cilt 1. Bari: Editori Laterza, 1969.
- PICONE, Michelangelo. «La Cornice Novellistica dal Decameron al Pentamerone.» *Modern Philology* 101, no. 2 (2003): 297-315.
- PRIDMORE, Saxby, ve Garry WALTER. «Decameron'da İntihar Düşüncesi ve Tamamlanmış İntihar.» *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2014: 38-41.
- RADCLIFF-UMSTEAD, Douglas. «Boccaccio's Adaptation of Some Latin Sources for the Decameron.» *Italica* 45, no. 2 (1968): 171-194.
- RICCI, Lucia Battaglia. *Boccaccio*. Roma: Salerno Editrice, 2008.
- RUSSO, Luigi. *Lecture critiche del Decameron*. Bari: Editori Laterza, 1967.
- Salvatore. «Fortune and the 'Beffa' in Bandello's Novelle.» *Italica* 59, no. 4 (1982): 306-315.
- SCAGLIONE, Aldo D. «Again on Nature and Love in the Late Middle Ages.» *Modern Language Notes* 79, no. 5 (1964): 556-559.
- SCOTT, Mary Augusta. «The Italian Novella.» *The Sewanee Review* 19, no. 4 (1911): 430-440.

- SİNANOĞLU, Suat. «Giovanni Boccaccio.» *DTCF Dergisi*, 1958: 19-39.
- SINGLETON, Charles, ve Leo SPITZER. «Decameron VIII, 9: Carapignare.» *Modern Language Notes* 59, no. 2 (1944): 88-92.
- SURDICH, Luigi. *Boccaccio*. Bologna: Mulino, 2008.
- TATEO, Francesco. *Boccaccio*. Milano: Editori Laterza, 2010.
- TEKSOY, Rekin. *Decameron*. İstanbul: Oğlak Yayıncılık, 2009.
- TODOROV, Tzvetan, ve Arnold WEINSTEIN. «Structural Analysis of Narrative.» *Novel: A Forum on Fiction* 3, no. 1 (1969): 70-76.
- USHER, Jonathan. «Boccaccio's Experimentation with Verbal Portraits from the "Filocolo" to the "Decameron".» *Modern Language Review* 77, no. 3 (1982): 585-596.
- USHER, Jonathan. «Rhetorical and Narrative Strategies in Boccaccio's Translation of the "Comoedia Lydiae".» *The Modern Language Review* 84, no. 2 (1989): 337-344.
- UTLEY, Francis Lee. «Boccaccio, Chaucer and the International Popular Tale.» *Western Folklore* 33, no. 3 (1974): 181-201.
- WATSON, Paul F. «The Cement of Fiction: Giovanni Boccaccio and the Painters of Florence.» *Modern Language Notes* 99, no. 1 (1984): 43-64.
- WILKINS, E.H. «Criselda.» *Modern Language Notes* 24, no. 3 (1909): 65-67.
- WRIGHT, Herbert G. «Boccaccio and English Highwaymen.» *The Review of English Studies* 1, no. 1 (1950): 17-22.
- WRIGHT, Herbert G. «How Did Shakespeare Come to Know the "Decameron"?» *The Modern Language Review* 50, no. 1 (1955): 45-48.
- WRIGHT, Herbert G. «Possible Indebtedness of Keats's 'Isabella' to the Decameron.» *The Review of English Studies* 2, no. 7 (1951): 248-254.
- WRIGHT, Herbert G. «The First English Translation of the "Decameron".» *The Modern Language Review* 31, no. 4 (1936): 500-512.
- WRIGHT, Herbert G. «Thomas Moore as the Author of Spirit of Boccaccio's Decameron.» *The Review of English Studies* 23, no. 92 (1947): 337-348.